Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ 12 июль 1973 йил, пайшанба ✦ № 162 (15. 636). ✦ Баҳоси 2 тийин.

СОВЕТ—ВЬЕТНАМ МУЗОКАРАЛАРИ

11 июлда Кремлда Совет раҳбарлари билан Вьетнам Меҳнаткашлар партияси ва Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумати делегацияси ўртасида музокаралар давом эттирилди.

Музокараларда совет томонидан — КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР мудофаа министри А. А. Гречко, КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. Н. Новиков, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР ташқи савдо министри Н. С. Патоличев, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Министрлар Совети ташқи иқтисодий алоқалар давлат комитетининг раиси С. А. Скачков, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси К. В. Русаков, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. П. Фирюбин, СССРнинг ВДРдаги элчиси И. С. Шчербаков;

Вьетнам томонидан — Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ле Зуан, ВМП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ВДР ҳукуматининг Бош министри Фам Ван Донг, ВМП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ВДР ҳукумати Бош министрининг ўринбосари Ле Тхань Нги, ВМП Марказий Комитетининг аъзоси, ВДРнинг СССРдаги элчиси Во Тху Донг, министр, ВДР давлат план комитети раисининг ўринбосари Нгуен Ван Кха, ВДР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Нгуен Ко Тхать, ВДР Миллий мудофаа министрининг ўринбосари генерал-майор Чан Шам иштирок этмоқдалар.

Бундан олдин муҳокама қилина бошлаган масалалар, шу жумладан ҳар икки томонни қизиқтирувчи муҳим халқаро проблемаларга тааллуқли масалаларни, Совет — Вьетнам дўстона муносабатларини ҳар томонлама ривожлантириш, кенгайтириш ва чуқурлаштириш масалаларини қардошлик, дўстлик ва самимий вазиятда муҳокама қилиш давом эттирилди. (ТАСС).

ТИНЧЛИК ИШИГА ҚЎШИЛГАН УЛУҒВОР ҲИССА

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. БРЕЖНЕВГА «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофоти топширилди

Тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун курашдаги улуғвор хизматлари учун КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневга «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофоти берилди. 11 июль куни Катта Кремль саройида Леонид Ильич Брежневга шу мукофотни топширишга бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди.

Пойтахт партия, совет, жамоат ташкилотларининг вакиллари, завод, фабрика ва қурилишларининг ишчилари, Москва области қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари, фан ва маданиятнинг таниқли арбоблари, совет қуролли кучларининг вакиллари сарой залига йиғилишди.

Расмий дўстона визит билан Совет Иттифоқига келган ВДР партия-ҳукумат делегациясининг аъзолари, социалистик мамлакатларнинг СССРдаги элчилари ҳам шу залда. Чет эллик меҳмонлар — тинчликсевар кучлар жаҳон конгрессига тайёргарлик халқаро маслаҳат учрашувининг қатнашчилари, «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотининг лауреатлари ҳозир бўлдилар.

Йиғилиш аҳли Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громико, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқларни узоқ давом этган гулдурос қарсаклар билан кутиб олади. Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ле Зуан**, ВМП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ВДР ҳукуматининг Бош министри **Фам Ван Донг**, ВМП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ВДР ҳукумати Бош министрининг ўринбосари **Ле Тхань Нги** улар билан бирга президиумдан ўрин оладилар.

Президиум столи ёнида «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотлари комитетининг раиси **Д. В. Скобельцин**, комитет аъзолари **Н. Н. Блохин, Г. Трайков, Н. В. Томский, Р. Гуттузо, М. Вире-Туоминен** ўтиришибди. СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари, СССР Олий Совети палаталарининг раислари, КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг, КПСС Москва шаҳар ва Москва область комитетларининг масъул ходимлари, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, жамоатчилик вакиллари ҳам шу ерда.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневга «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотини топширишга бағишланган тантанали мажлисни халқаро Ленин мукофотлари комитетининг раиси академик **Д. В. Скобельцин** очади. У комитет номидан ва шу залда ҳозир бўлган барча кишилар номидан Леонид Ильич Брежневни юксак мукофот билан самимий табриклади.

Ўртоқ Л. И. Брежневга халқаро Ленин мукофоти топширилганлиги тўғрисидаги хушхабарни совет кишилари, бутун тараққийпарвар инсоният зўр мамнуният билан кутиб олди, деди комитет раиси сўзини давом эттириб, ҳамма мамлакатлардаги ва барча қитъалардаги миллион-миллион кишилар ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг тинчлик ва социал тараққиёт учун, халқларнинг бахт-саодати учун фидокор курашчи эканлигини яхши биладилар. Жуда турли мамлакатларнинг давлат ва жамоат арбоблари, оддий кишилари унга энг самимий табрикларини ва эзгу тилакларини йўлламоқдалар.

Леонид Ильич, чин кўнгилдан отилиб чиқаётган ана шу оташин сўзларда турли миллатларга, турли сиёсий маслакларга ва эътиқодларга мансуб бўлган кишилар шу қадар собитқадамлик ва қатъият билан сиз ўтказаётган конструктив, узоқни кўзловчи, изчил сиёсатни — халқлар ўртасида тинчлик, ҳамкорлик ва дўстлик сиёсатини юксак баҳолаётганликларини изҳор этмоқдалар.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Улуғ Ватан уруши йилларидаги ва урушдан кейинги даврдаги хизматларини таърифлаб, нотиқ сўнгра бундай деди:

КПСС XXIV съездига Марказий Комитет номидан қилган ҳисобот докладида ўртоқ Л. И. Брежнев таклиф этган Тинчлик программаси халқаро тинчлик ва хавфсизликни таъминлашнинг конкрет йўлларини кўрсатади. Бу программа қисқа вақт ичида ҳамма мамлакатларда кенг кўламда оммалашди ва қўллаб-қувватланди. Ҳозирги халқаро муносабатларнинг бук ёдкор омили бўлиб қолди. Унинг дунёдаги воқеаларга ўтказаётган ижобий таъсири равшан кўриниб турибди. Қардош социалистик давлатларнинг раҳбар арбоблари билан алоқаларни амалга ошириш соҳасида Леонид Ильич Брежнев ўтказаётган ишнинг аҳамиятини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман. Бу алоқалар мустаҳкам иттифоқ ва социалистик бирдамлик алоқалари билан боғланган мамлакатлар ва халқлар жипслигининг ёрқин намойиши бўлиб хизмат қилади.

Совет ташқи сиёсатида агрессияга кескин зарба бериш йўли етилган халқаро проблемаларни сиёсий йўл билан бартараф этишга қаратилган конструктив қадамлар билан қўшиб олиб борилаётганлиги тинч-тотув яшаш принципининг турли социал тузумдаги давлатлар муносабатларининг нормаси сифатида янада кенг кўламда эътироф этилишига, бутун халқаро вазиятни соғломлаштиришга ёрдам бермоқда. Зотан, биз ҳозирги халқаро муносабатнинг қайси жиҳатини тилга олмайлик, шу муносабатлардаги қайси ижобий силжишлар тўғрисида — Вьетнамдаги империалистик агрессия тўхтатилганлиги, Европадаги вазият нормаллаштирилганлиги, Совет — Америка муносабатларида янги босқич бошланганлиги, қурол-яроғ пойгасини тўхтатиш тадбирлари кўрилганлиги тўғрисида гапирмайлик, — ана шуларнинг ҳаммасида ўртоқ Л. И. Брежневнинг катта шахсий ҳиссаси равшан сезилиб турибди.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг яқинда Америка Қўшма Штатлари, Франция раҳбарлари, бундан сал аввал Германия Федератив Республикаси раҳбарлари билан ўтказган музокаралари халқаро кескинликни юмшатиш ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни йўлга қўйиш соҳасидаги ғоят муҳим воқеалар бўлди.

Ядро урушининг олдини олиш тўғрисида муддатсиз Совет — Америка битими имзоланганлиги бутун дунёда мамнуният билан кутиб олинди. Бу — ядро уруши чиқиши хавфини камайтириш ва пировард натижада бу хавфни йўқотиш йўлида қўйилган муҳим қадам бўлди. Кескинликни юмшатишда эришилган муваффақиятлар келажак авлодлар учун анча мустаҳкам, айтиш мумкинки, анча тинч дунё пойдеворини вужудга келтиради.

Шу билан бирга, деб уқтирди у, имзоланган битимлар ва шартномаларни амалга ошириш учун, мамлакатимиз ташқарисида кескинликни юмшатишга қаршилик қилаётган ва агрессив шум ниятларидан воз кечмаётган кучларга зарба бериш учун ҳали жуда кўп иш қилиш кераклигини биламиз. Ўртоқ Брежнев, биз Сизга, КПСС билан давлатимизнинг ҳамма раҳбарларига совет Ватанимизни янада ҳар томонлама ривожлантириш ва мустаҳкамлаш соҳасидаги, халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлигини мустаҳкамлаш соҳасидаги ишда муваффақиятлар тилаймиз.

Д. В. Скобельцин комитетнинг 1972 йилги «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотларини бериш тўғрисида 1973 йил 19 апрелда қабул қилган қарорини ўқиб эшиттиради ва гулдурос қарсаклар остида халқаро Ленин мукофоти лауреати дипломи билан кўкракка тақиладиган олтин медални Л. И. Брежневга топширади. Зал аҳли ўрнидан туриб, узоқ давом этган қизғин қарсаклар, «Ура!» садолари, «Ленинчи Марказий Комитетга шон-шарафлар бўлсин!», «КПСС-га шон-шарафлар бўлсин!» хитоблари остида Л. И. Брежневни табриклади. Пионерлар ўртоқ Л. И. Брежневга катта-катта гулдасталар тутқазадилар.

Табрик учун сўз Лихачев номли Москва автозаводи биринчи инструментал цехининг слесари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **В. С. Павловский**га берилади. У Лихачев номли автомобиль заводининг кўп минг кишилик коллективи, Москва меҳнаткашлари номидан ўртоқ Л. И. Брежневни юксак мукофот билан табриклади.

Совет халқи, ер юзидаги барча прогрессив кишилар, деб давом қилди нотиқ, Леонид Ильич Брежневни тинчлик учун, халқаро вазиятни соғломлаштириш учун изчил, матонатли курашчи сифатида биладилар. Халқаро Ленин мукофоти — Леонид Ильичнинг совет халқи фаровонлиги йўлида, барча мамлакатлардаги оддий кишиларнинг фаровонлиги йўлида кўп йил актив ва самарали фаолияти учун муносиб мукофотдир.

Леонид Ильич Брежнев ўзининг бутун онгли ҳаётида ленинчи партиямизнинг улуғвор иши учун, меҳнаткашлар тинчлиги ва бахт-саодатидан ажралмас коммунизм идеаллари тантанаси учун актив курашиб келмоқда. У совет халқининг тинч бунёдкорлик меҳнати учун шароитлар яратишга жуда катта ҳисса қўшди ва қўшмоқда.

Партиямиз, унинг Марказий Комитети ва Совет ҳукумати халқлар ўртасида ленинча тинчлик сиёсатини қатъият ва изчиллик билан амалга ошириб келмоқдалар. Партия давлатимизнинг ташқи сиёсий программасини ишлаб чиқди ва XXIV съездида қабул қилди. Ер курраcининг ҳамма чеккаларидаги кишилар шу программани қизғин қўллаб-қувватламоқдалар. Чунки бу программа бутун инсониятнинг орзу-умидларига мос келади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежнев партиямиз ташқи сиёсий йўлини ишлаб чиқиш ва амалга оширишга шахсан катта ҳисса қўшмоқда.

Ер юзидаги барча софдил кишилар тарихий ҳужжат — Совет Иттифоқи билан АҚШ ўртасида тузилган «Ядро урушининг олдини олиш тўғрисида битим»нинг имзоланишини қизғин маъқуллаб кутиб олдилар, деди В. С. Павловский, биз бу қадамлар КПСС Марказий Комитети, Совет ҳукуматининг ташаббуси билан қўйилганлигидан фахрланамиз.

У Леонид Ильичга мурожаат қилиб айтдики, барча совет кишилари каби Москва меҳнаткашлари ҳам Америка Қўшма Штатларидаги музокараларнинг боришини диққат билан кузатиб бордилар. Биз сизнинг муҳим халқаро проблемаларни ҳал этишдаги мардлигингиз, матонатингиз, принципиаллигингизга қойил қолдик. Сиз ҳамиша ва ҳамма ерда меҳнаткашларнинг манфаатларига, ленинча, синфий принципларга амал қилганлигингиз учун алоҳида миннатдорчилигимизни изҳор этишни истардик.

Совет Иттифоқининг халқаро обрўси ва унинг жаҳондаги аҳволга таъсири, даставвал, мамлакатимиз халқ хўжалигининг ривожланишидаги муваффақиятларга суянишини яхши биламиз. Совет халқи давлатимизнинг қудратини барча чоралар билан мустаҳкамлаш учун ҳамма ишни қилмоқда. Лихачев номли автозавод ишчилари, деди пировардида нотиқ, коллективимиз беш йиллик планни барвақт бажариш учун куч-ғайрати ва меҳнатини аямаслигини, Ватанимиз қудратини янада мустаҳкамлашга қўшадиган ҳиссаларини кўпайтиришини КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукуматига айтиб қўйишимни сўрашди.

Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари **Ле Зуан** минбарга чиқади.

Бизнинг делегациямиз, — деди у, — расмий дўстона визит билан СССРда меҳмон бўлиб турар экан, Вьетнам халқининг ҳурматли дўсти, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневга «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» Ленин мукофоти тантанали суратда топширилаётган мажлисда бугун қатнашиш бахтига мушарраф бўлди. Мен делегациямиз аъзолари номидан ўртоқ Брежневга энг самимий ҳис-туйғуларимизни ва қизғин қутловларимизни изҳор этаман.

Ана шу юксак мукофотнинг топширилиши — катта аҳамиятга эга бўлган воқеадир. Бу воқеа ўртоқ Брежневнинг, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва совет давлатининг империализмнинг урушқоқ сиёсатига қарши, бутун жаҳонда тинчлик учун, бутун дунёдаги халқларнинг юксак революцион мақсадлари учун, тинчлик, миллий мустақиллик, демократия ва социализм учун ҳормай-толмай кураш олиб бораётганлигининг ифодасидир.

Ўтган давр ичида, деди нотиқ, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва қардош совет халқи Америка империализмига қарши, ватанни қутқазиш учун курашда, социализм қурилишида Вьетнам халқини тинмай қўллаб-қувватлаб, унга самимий ёрдам бериб келдилар. Бу ёрдам ва мадад Вьетнам халқининг ғалабага эришишига муҳим ҳисса бўлиб қўшилди. Бу ғалаба Вьетнамнинг мустақиллигини, суверенитетини, бирлигини ва территориал бутунлигини эътироф қилиш асосида Вьетнамда урушни тўхтатиш ва тинчликни тиклаш тўғрисидаги Париж битимининг имзоланишида ўз ифодасини топди.

Ле Зуан Совет Иттифоқи Коммунисик партияси, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ҳукумати ва қардош совет халқи Вьетнам халқига кўрсатган улкан ва қимматли мадад ҳамда ёрдам учун Вьетнам Меҳнаткашлар партиясининг, Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг ва бутун Вьетнам халқининг самимий астойдил миннатдорчилигини яна бир бор изҳор этди.

У совет халқига Совет Иттифоқида коммунизм қурилишини жадаллаштириш, бутун дунёда тинчликни ва халқлар хавфсизлигини ҳимоя қилиш мақсадида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съезди қўйган жуда катта вазифаларни муваффақиятли амалга оширишни тилади.

Халқаро Ленин мукофотлари комитетининг аъзоси, Болгария Деҳқончилик халқ союзининг секретари, БХР Давлат Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари, Ватан фронти миллий кенгашининг раиси, халқаро Ленин мукофоти лауреати **Георгий Трайков** табрик нутқи сўзлади.

Ушбу мукофотнинг топширилиши, дейди у, совет халқининг содиқ фарзанди, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг идеалларига, унинг революцион курашига, унинг изчил интернационализмига толмас садоқатлилик, Совет Иттифоқининг равнақи ва улуғворлигига, тинчлик ва тараққиёт ишига ўзини тамомила бағишлаган бевосита Сизга ҳурмат-эҳтиром ва миннатдорчилик ҳис-туйғуларимизни изҳор этишга яхши имконият яратиб беради.

Тинчлик учун курашни ўз ҳаётларининг мақсади қилиб қўйган кишилар Сизнинг мукофотланганлигингизни тинч келажакка бўлган умид билан боғлайдилар, албатта. Бунинг сабаби шуки, сиз умуминсоний идеаллар — тинчлик, ҳамкорлик ва халқаро хавфсизлик тантанаси учун Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва Совет ҳукуматининг изчил ленинча сиёсати ва курашини **акс эттирасиз.**

(Давоми иккинчи бетда).

Суратда: КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневга «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофоти топшириш пайти. ТАСС — ЎзТАГ телефотоси.

Ўртоқ Л. И. БРЕЖНЕВ нутқи

Халқаро комитетнинг ҳурматли аъзолари!

Азиз ўртоқлар, дўстлар!

Бугун мен «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» Ленин мукофотини бениҳоя тўлқинланиш туйғуси билан қабул қилиб олаётирман.

Коммунист бўлганлигим учун менинг меҳнатимни устозимиз, гениал назариётчи, маҳоратли ва заковатли сиёсатчи бўлган улуғ Ленин номидаги мукофот билан тақдирлашдан ҳам фахрлироқ баҳо бўлиши мумкин эмас. Мени шу қадар юксак шарафга муяссар этган халқаро комитетга чин кўнгилдан миннатдорчилик изҳор қилишга ижозат бергайсиз.

Советлар Мамлакатининг ташқи сиёсат йўли — коммунистик партиямиз коллектив ақл-идроки ва ҳаракатларининг самарасидир. Шу сабабли менга Ленин мукофоти берилганлигини бутун партиянинг хизматларига берилган баҳо деб, унинг Марказий Комитети ўтказаётган йўлнинг тўғрилиги халқаро миқёсда эътироф этилиши деб биламан. Мени тарбиялаб, чиниқтирган партия сафларида улуғ мақсадлар учун — халқларнинг мустаҳкам тинчлиги ва ишончли хавфсизлиги учун, бутун меҳнаткаш инсоният интилаётган мақсадга эришиш учун курашда иштирок этаётганлигим билан бахтиёрман.

Тинчлик учун актив курашиш — биз, совет кишилари учун асло вақтинчалик манфаатни кўзлайдиган муваққат вазифа эмас. Бу — бизнинг принципиал, онгли равишда белгилаб олинган доимий сиёсатимиздир, биз бу сиёсатни социалистик ҳамдўстликдаги ҳамма мамлакатлар билан қардошларча бир ёқадан бош чиқариб ўтказиб келмоқдамиз.

Карл Маркс ўз вақтида ижтимоий тараққиёт истиқболига донишмандлик билан назар ташлаб, ишчилар синфи ўзининг социалистик жамиятини барпо этган пайтда **«Тинчлик** унинг халқаро принципи бўлади, чунки ҳар бир халқда ҳам бир хил нарса — **меҳнат** ҳукмронлик қилади!». (К. Маркс ва Ф. Энгельс, асарлар, 17-том, 5-бет), деб ёзган эди.

Бизнинг совет халқимиз социалистик жамият қурди ва эндиликда инсоннинг ижодий имкониятларини жуда тўла-тўкис намоён этадиган тузум — коммунизм учун курашмоқда. Зотан тарихда мислсиз келажакни онгли равишда бунёд этиш ишига бошчилик қилаётган партиямиз, партияга чексиз ишонаётган, бу бунёдкорликни ўз қўллари билан амалга ошираётган халқимиз уруш ва агрессияга қарши, ер юзидаги барча кишилар учун ишончли, мустаҳкам тинчлик йўлида изчиллик билан курашаётганликлари тушунарлидир.

Шу нарса мутлақо қонунийдирки, совет кишилари ўзларининг адолатли тинчлик тушунчаларини, тинчликсевар сиёсат талқинини йўлбошчимиз ва устозимиз, партиямиз билан давлатимизнинг асосчиси — Владимир Ильич Ленин номи билан узвий равишда боғламоқдалар. Худди Ленин инсоният тарихида биринчи бўлиб илмий коммунизм назариясини давлатнинг ташқи сиёсатини ўтказиш практикаси билан бирлаштирди. Ленин тафаккури билан, Ленин ишларининг ана шу бирикмасидан халқаро майдондаги социалистик сиёсатнинг шундай принциплари ва методлари вужудга келдики, биз, унинг шогирдлари ва издошлари ана шу принциплар ва методларга амал қилиб келмоқдамиз ва ҳамиша амал қила берамиз.

Ҳозир совет ташқи сиёсатининг принциплари бутун дунёга маълум. Бу — социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг қардошларча бирлигини мустаҳкамлаш сиёсатидир, миллий ва социал озодлик учун курашаётган халқлар билан иттифоқни мустаҳкамлаш сиёсатидир, турли ижтимоий тузумдаги давлатлар билан тинч-тотув яшаш сиёсатидир, агрессияга қарши қатъият билан курашиш сиёсатидир. Бу — актив ва ҳалол дипломатия сиёсатидир, ўз зиммамизга олган мажбуриятларни қатъият билан сўзсиз бажариш сиёсатидир. Бу сиёсат социализм манфаатларига, ҳамма халқларнинг манфаатларига жавоб беради, уларнинг ҳаётий мақсадлари ва эҳтиёжларига жуда тўлиқ мос келади.

Партиямиз XXIV съезди улуғ Ленин васиятларини амалга ошириб, реалистик, самарали Тинчлик программасини таклиф этди, бу программанинг реалистик самарали программа эканлигини ҳаётнинг ўзи кўрсатди. Бу программа ер куррасининг осмони ҳамиша мусаффо бўлишига, тўп замбаракларининг овози абадий ўчишига, ракеталардан эса фақат тинчлик ишлари учунгина фойдаланиладиган бўлишига, ядро энергиясининг битмас-туганмас қудрати нуқул бунёдкорлик мақсадларига, эзгулик мақсадларига ва меҳнаткашларнинг бахт-саодатига хизмат қилишига эришишдек юксак муддао илҳоми билан дунёга келди. Шу боисдан ҳам бизнинг Тинчлик программамизни ишчилар ва деҳқонлар, тинч меҳнат билан шуғулланувчи барча кишилар зўр ҳурмат ва миннатдорчилик билан кутиб олдилар, улар бу программани тобора кучлироқ ва тобора таъсирлироқ равишда қўллаб-қувватламоқдалар.

Коммунистлар уруш ва тинчликка алоқадор масалаларни ҳал этишда халқ оммаси, уларнинг сиёсий партиялари ва ташкилотлари фаол қатнашишларини, жаҳон сиёсатида бефарқ кузатувчилар бўлиб қолмай, актив куч бўлишларини ҳамиша талаб қилиб келдилар. Халқаро кескинликни сақлаб қолишдан манфаатдор бўлган кимсаларгина халқ оммасининг овозини бўғишга уриниши мумкин. Ва, аксинча, жамоатчиликнинг обрў-эътибори, унинг актив ҳаракатлари тинчликсевар сиёсатни изчиллик билан ўтказаётган ҳукуматларгагина ёрдам бера олади.

Бу ерда таниқли арбоблар — тинчликсевар жамоатчиликнинг вакиллари ҳозир бўлганидан фойдаланиб, Совет Иттифоқи халқаро хавфсизлик учун курашда тинчликсевар жамоатчиликнинг вакиллари иштироки муттасил кенгайиб бораётганлигини ҳар томонлама табриклашини таъкидлаб ўтмоқчиман. Тинчликсевар кучларнинг бу йил Москвада чақириладиган жаҳон конгресси тинчликни ҳимоя қилувчи жамоатчилик ҳаракатининг муҳим босқичи бўлиб қолишига аминмиз. Бизга келганда, ана шу конгресснинг олижаноб мақсадлари ва вазифаларини тўла-тўкис қўллаб-қувватлашимизга ишона беришингиз мумкин, дўстлар.

Халқлар ўртасида тинчлик учун, жаҳондаги барча мамлакатлар ва миллатларнинг тинчликсеварлик руҳидаги ҳамкорлиги учун қатъият ва изчиллик билан курашаётганларнинг сафлари йил сайин ўсмоқда. Бу — жуда яхши нишона бўлиб, ҳаммамиздаги умидворлик туйғусини кучайтиради. Бугун мен тинчлик учун курашдаги биродарларимни, бу йил мен билан бирга тинчлик Ленин мукофотига сазовор бўлган умумий дўстларимиз — Чили Президенти Сальвадор Альендени, машҳур инглиз ёзувчиси Жеймс Олдрижни, Уругвай ва халқаро ишчилар ҳаракатининг таниқли арбоби, жаҳон касаба союзлари федерациясининг раиси Энрике Пасторинони чин кўнгилдан табриклашни истайман. Уларнинг ҳаммасига, Ленин номидаги тинчлик мукофотининг барча лауреатларига инсонпарварлик фаолиятларида янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

Тажриба — аввало хотира, авлодлар хотираси, деб ҳақ гапни айтишган. Бизнинг тажрибамиздан маълумки, тинчлик ўз-ўзидан келиб қолмайди. Тинчлик учун курашмоқ керак. Мамлакатнинг мустақиллиги ва шон-шарафини, яшаш ҳуқуқининг ўзини, ўз юрти ва ўз тақдирининг тўла ҳуқуқли хўжайини бўлиш ҳуқуқини қаттиқ туриб ҳимоя қилмоқ учун баъзан энг оғир қурбонлар беришга тўғри келади.

Бундан эллик беш йил муқаддам совет кишиларининг биринчи авлоди Россияни революцион тарзда қайта қуришга киришган эди. Ҳозир Совет Иттифоқи — комил ишонч билан коммунизм сари олға бораётган қудратли, эркин давлатдир. Аммо, тарихимиздаги тинч қурилишнинг ҳар бир ярим йилига бир йил уруш ёки урушда вайрон бўлган нарсаларни тиклаш йили тўғри келганлигини унутиб бўладими ахир?

(Давоми иккинчи бетда).

ТИНЧЛИК ИШИГА ҚЎШИЛГАН УЛУҒВОР ҲИССА

(Боши биринчи бетда).

Биз Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съезди тасдиқлаган Тинчлик программасини ишлаб чиқишга қўшган ғоятда муҳим ҳиссангизни, КПСС Марказий Комитетининг апрель Пленуми ишига қўшган жуда катта ҳиссангизни, тинчликнинг ленинча программасини амалга ошириш борасидаги актив ва изчил ҳаракатларингизни юксак даражада самимий қадрлаймиз.

Социалистик ҳамдўстлик жипслигини мустаҳкамлаш учун, халқимизга янги ҳаёт қуришнинг муқаддас амри бўлмиш ғоят мусаффо болгар — совет дўстлигини равнақ топдиришда саховат ва олижанoблик билан қилаётган ҳамма ишларингиз учун бугунги кунда ҳар бир болгарнинг қалби Сиз, азиз ўртоқ Брежневга. Совет Иттифоқидаги қардошларимизга ғоят самимий меҳр муҳаббат ва миннатдорчилик ҳистуйғуларимиз билан тўлиб-тошмоқда.

Ўртоқ Н. В. Подгорний Болгарияга қилган ва куни кеча тугаган визити қардошликнинг. абадий ҳаётбахш болгар — совет дўстлигининг янги ажойиб намойиши бўлди.

Ўртоқ Тодор Живков бошчилигидаги Болгария партия-ҳукумат делегациясининг ўтган йил охирида Совет Иттифоқига қилган визити шу дўстликнинг ҳақиқий тантанаси, бугунги кунда амалдаги социалистик интернационализмнинг ажойиб тимсоли бўлмиш қардошларча ўзаро алоқаларимиз ва ҳамкорлигимизнинг яққол ифодаси бўлди.

Пировардида Г. Трайков бундай деди:

Ўртоқ Брежнев, болгар халқининг катта ва самимий дўсти, халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик учун изчил курашчи бўлмиш Сизга совет халқининг бахт-саодати учун, тинчлик ишлари, социализм идеалларининг улуғвор тантанаси учун курашда бутун қалбимдан сиҳат-саломатлик ва янги-янги ижодий куч-қувват тилайман!

Халқаро Ленин мукофотининг лауреати, Жаҳон Тинчлик кенгашининг бош секретари **Ромеш Чандрага** сўз берилади:

Мен, — деди у, — жаҳон тинчлик кенгаши ва жаҳоннинг юздан кўпроқ мамлакатларидаги унинг миллий комитетлари номидан ана шу мажлис аҳлига шавқ-завқ ва бахт мактубини топшираман. Бу — ер юзининг ҳамма томонларидаги эркаклар ва аёллардан, ёшлар ва кексалардан—тинчликни қўмсаётган ва тинчлик, миллий мустақиллик, халқаро хавфсизлик, қуролсизланиш, адолат, социал тараққиёт учун курашаётган кишиларнинг мактубидир. Уларнинг ҳаммаси Леонид Ильич Брежневнинг бутун инсоният бахт-саодати йўлидаги жуда катта ишлари учун унга юксак мукофот — «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотини бериш тўғрисидаги қарор туфайли қувончни баҳам кўрадилар.

Бу йил — Вьетнам халқи, қаҳрамон халқ тарихий ғалабага эришган йил. Вьетнам халқининг мардлиги ва қатъияти ер юзининг ҳамма жойида тинчлик ва мустақиллик учун курашаётган барча халқларни илҳомлантиради.

Бу йил — халқаро хавфсизлик ва ҳамкорликни таъминлаш соҳасидаги янги ғалабалар йилидир. Шу ойда Хельсинкида Европа хавфсизлиги масаласига бағишланган кенгашнинг очилганлиги Европа ва бутун дунё халқларининг кескинликни юмшатиш ва халқаро муносабатларни нормаллаштириш учун курашида янги боб бўлди. Шу давр ичида Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги тинчлик, иқтисодий мустақиллик ва хавфсизлик учун курашаётган кучлар ҳам янгидан-янги муваффақиятларга эришдилар ва мустамлакачиликка, ирқий камситишга ҳамда янги мустамлакачиликка қарши курашда яна ҳам бақувват бўлиб қолдилар.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съезди қабул қилган Тинчлик программаси, дейди нотиқ, халқаро муносабатларда янги иқлимни вужудга келтиришда асосий ва ғоят муҳим роль ўйнади.

Ҳар бир мамлакатнинг халқи тинчлик ва мустақиллик учун курашдан иборат совет программасининг амалга оширилиши самараларини ўз кўзи билан кўриб турибди. Ҳинди-Хитой халқлари, араб халқлари, Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги барча халқлар Совет Иттифоқининг доимо ўсиб бораётган мададини сезиб турибдилар. Улар давом этадиган ва кенгайиб борадиган ўз курашларида ана шу мададга ҳамма вақт умид боғлашлари мумкинлигини биладилар.

Р. Чандра ўз сўзини давом эттириб, бундай деди:

Ўртоқ Брежнев, XXIV съезд илгари сурган Тинчлик программасини амалга ошириш соҳасидаги ишларнинг марказида турган Сизга жаҳон халқлари ўзларининг алоҳида миннатдорчиликларини изҳор этадилар. Сиз ўзингизнинг зўр ғайратингиз, эътиқодингиз, Совет Иттифоқининг ташқи сиёсати асосланган қатъий принципларга содиқлигингиз билан тинчлик ишининг ғалабасига, кескинликни юмшатишга, миллий мустақилликишига шахсан жуда катта ҳисса қўшдингиз.

Биз ҳозир тинчликсевар кучларнинг Москвада ўтказиладиган жаҳон конгрессига тайёргарлик кўрмоқдамиз. Ўртоқ Брежнев, Сизни жуда катта шахсий хизматингиз сингиган халқаро муносабатлардаги янги иқлим тинчликни ҳимоя қилиш ҳаракати тарихида характер ва кўлами жиҳатидан мисли кўрилмаган ана шу конгрессга ҳар қачонгидан кўра зўр эътиқод билан тайёргарлик кўриш имконини берди.

Москванинг Киев районидаги 72-ўрта мактаб муаллимаси, РСФСРда хизмат кўрсатган ўқитувчи **З. А. Малахова** нутқ сўзлайди.

Лауреатлик нишонида улуғ Ленининг тасвири бор, дейди у. Бу тасвир ғоятда рамзийдир. Владимир Ильич Ленин совет давлатининг тинчликсевар ташқи сиёсати асосларини ўрнатди ва совет давлати вужудга келган дастлабки кунлардан бошлаб халқлар ўртасида дўстлик ва тинчлик принципларига амал қилиб келмоқда. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, унинг Марказий Комитети шу сиёсатни изчил ва сабот-матонат билан амалга оширмоқда.

Азиз Леонид Ильич. Сизга халқаро Ленин мукофотининг берилиши ленинча тинчлик сиёсатининг оламшумул катта обрўси ифодаси. Совет Иттифоқининг ташқи сиёсат соҳасидаги йўлини барча мамлакатлардаги кенг меҳнаткашлар оммаси маъқуллаганлиги ифодасидир.

Қардош социалистик мамлакатлар ўртасидаги дўстлик кун сайин мустаҳкамланиб, чуқурлашиб бораётганлигини кўриб турибмиз. Халқларнинг империализмга қарши, озодлик ва миллий мустақиллик учун кураши кенгайиб, куч-қувватга тўлиб бормоқда. Ижтимоий тузумлари турлича бўлган давлатларнинг ҳамкорлиги муваффақиятли ривожланаётир.

Барча совет халқи каби москваликлар ҳам партиямиз ва унинг Марказий Комитетининг ташқи сиёсий фаолиятини тамомила маъқуллаяптилар ва қўллаб-қувватлаяптилар. Биз Леонид Ильич Брежневнинг Америка Қўшма Штатларига қилган визити ва Франциядаги учрашувлари якунлари, унинг халқаро вазиятни соғломлаштиришга шахсан қўшган улуғвор ҳиссаси хусусида КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси, СССР Олий Советининг Президиуми, СССР Министрлар Совети берган юксак баҳога бутун қалбимиз билан қўшиламиз.

Партиямиз нимаики ишлар қилаётган бўлса, бизнинг ва фарзандларимизнинг бахт-саодатини кўзлаб қиляпти, деб давом этди нотиқ, болалар — халқимизнинг энг асосий бойлиги, унинг келажагидир. Мана шунинг учун ҳам бизнинг мамлакатимизда ёш авлодни тарбиялашга шу қадар катта эътибор берилмоқда. Совет жамияти болаларда янги инсонга хос ажойиб фазилатларни тарбиялаб етиштирмоқда.

Болаларнинг бахтли келажаги учун энг керакли нарса тинчликдир. Биз инсониятнинг урушсиз ҳаёт тўғрисидаги азалий орзуси амалга оширилгунча ҳали узоқ ва мураккаб йўл босиб ўтилажагини яхши биламиз. Ялпи тинчликни мустаҳкамлашга қўшаётган бебаҳо шахсий ҳиссалари учун Леонид Ильич Брежневга яна бир бор бутун қалбимдан раҳмат дейишни истайман.

Совет ташқи сиёсати доимо синфий, марксизм-ленинизм принципларига асосланиб келмоқда деди З. А. Малахова. Мана шу принципларни амалга ошириш учун сабот-матонат, мардлик, катта билим ва тажриба, коммунистик эътиқод зарур. Азиз Леонид Ильич, ҳозирги халқаро ривожланишнинг кўпгина вазифаларининг муваффақиятли ҳал этилишига Сизнинг айни шу фазилатларингиз ёрдам беради. Сиз энг масъулиятли музокараларда халқимизнинг, мамлакатимизнинг, партиямизнинг шон-шарафи ва иззат-ҳурматини ўрнига қўйиб иш тутяпсиз.

Халқаро Ленин мукофотлари комитетининг аъзоси, Италия Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, халқаро Ленин мукофотининг лауреати **Ренато Гуттузо** минбарга чиқиб, бундай деди:

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневга «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро мукофот берилиши унинг номзодини қўйган ташкилотларни ҳамда шу таклиф учун якдиллик билан овоз берган комитет обрўсини кўтаради. Шу сабабдан зиммасида жаҳон кўламидаги масъулият турган кишининг, халқлар ўртасида тинчлик ва ҳамжиҳатлик йўлида ғайрат билан онгли ва мардонавор курашаётган кишининг фаолияти жуда катта аҳамият касб этади.

Ленинча сиёсатнинг, Октябрь революцияси олдида турган мақсадларнинг асосий мазмунини ташкил этувчи идеаллар — инсонлар қардошлиги ва тинчлик идеаллари, совет кишисининг фаолияти ва маънавий қиёфаси замиридаги асосий фазилатлар шу кишида мужассамлашди.

Шу мукофотнинг номзоди ва бу мукофотни бериш вақти жуда тўғри танланган, деб давом қилди нотиқ, инсоният айни ўртоқ Л. И. Брежневнинг совет Тинчлик программасини амалга ошириш борасидаги матонатли фаолияти туфайли «совуқ уруш» замонлари энди ўтиб кетди, деб ҳисоблаши мумкин.

Пировардида Р. Гуттузо айтдики, ўртоқ Л. И. Брежневга халқаро Ленин мукофотининг берилиши барча соф ниятли кишилар унинг фаолиятини қўллаб-қувватлаганлиги ва миннатдорчилиги ифодаси, ишонч ва умидларининг рамзидир.

Халқаро Ленин мукофотлари комитетининг аъзоси, Финляндия тинчлик тарафдорлари ташкилотининг бош секретари, халқаро Ленин мукофоти лауреати **Мирьям Вире-Туоминен** табрик нутқи сўзлайди.

Тинчликнинг барча самимий тарафдорлари, дейди у, Леонид Ильич Брежнев ленинча тинчлик сиёсатини изчиллик билан амалга ошираётганлигини шодиёна нишонламоқдалар. Л. И. Брежнев КПССнинг XXIV съездида совет Тинчлик программасини баён қилиб берди ва шу программада ифодаланган кўпгина муҳим вазифалар муваффақиятли ҳал этилди. Бутун дунё халқлари табриклаётган ва ўз орзу-умидларини боғлаётган Леонид Ильич Брежневнинг номи Совет Иттифоқининг тинчликсевар сиёсати билан чамбарчас боғлангандир.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари Леонид Ильич Брежневнинг Франция, АҚШ ва ГФР давлат арбоблари билан яқинда олиб борган музокаралари кўпгина муҳим битимлар имзоланиши билан поёнига етдики, бу битимлар уруш ва реванш кучларини ҳолдан тойдиради. Шунинг натижасида халқаро муносабатларда янги иқлим вужудга келди ҳамда Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган кенгаш ўтказиш мумкин бўлиб қолди. Яқинда 35 давлат ташқи ишлар министрлари Хельсинкида йиғилишганида бу йиғилиш Совет Иттифоқи тинчликсевар сиёсатининг ғалабаси, айни маҳалда барча тинчликсевар мамлакатлар ва халқларнинг умумий ғалабаси бўлди.

Совет Иттифоқининг сўзи билан иши бир жойдан чиқади, деб давом қилди у. Қаҳрамон Вьетнам халқининг агрессияга қарши курашига берган ёрдамингизда Совет Иттифоқи Ҳинди-Хитой халқларининг ўз тақдирини ўзи белгилаш ва тинч ҳаёт кечириш ҳуқуқларини Совет Иттифоқи қаттиқ туриб ҳимоя қилганлиги мисолида бу нарса яққол намоён бўлиб турибди. Маълумки, Вьетнам халқининг кураши тарихий ғалаба билан тугади. Совет кишилари араб халқлари билан бирдамдирлар ва бу халқларнинг одилона талабларини сўзсиз қўллаб-қувватламоқдалар. Империализм ва мустамлакачиликка қарши, ўз миллий мустақиллиги учун курашаётган ҳамма халқлар шу курашдаги содиқ иттифоқчи — Совет Иттифоқининг ёрдамига суянишлари мумкин.

Халқаро ривожланишдаги янги тенденциялар, деди нотиқ, тинчликсевар кучлар конгрессига тайёргарлик авж олиб кетганлигида ҳам ўз ифодасини топмоқда. Биз ушбу конгресс ер юзида тинчлик учун шу қадар кўп ишлар қилган ва қилаётган мамлакатнинг пойтахти Москвада бўлишидан хурсандмиз.

Миллион-миллион кишилар КПСС Марказий Комитетининг раҳбарлигида Совет Иттифоқи амалга ошираётган ленинча тинчликсевар сиёсатни ғоятда қадрлайдиган бўлиб қолдилар. Биз ҳам халқлар ўртасида тинчлик ва дўстликни мустаҳкамлашдаги фаолияти учун КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежневдан кўра кўпроқ халқаро Ленин мукофотига муносиб бўлган бошқа бирор киши йўқ деган фикрга қўшиламиз. У тинчлик, меҳнат ва социализм сўзлари ёзилган марксизм-ленинизм байроғини баланд кўтариб бормоқда.

Халқаро Ленин мукофотининг лауреати, Ироқ Республикасининг давлат министри **Азиз Шариф** сўзлайди.

Азиз ўртоқ Леонид Ильич Брежнев, Сизга «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофоти берилиши муносабати билан Сизни қизғин, бутун қалбимдан муборакбод қилишдек катта шарафли вазифа зиммамга тушганлигидан беҳад бахтлиман, деди у. Сизга шу мукофотнинг берилиши ялпи тинчлик тантанаси учун ҳормай-толмай курашдаги, Совет Иттифоқи ленинча ташқи сиёсатини амалга оширишдаги хизматларингизнинг эътирофидир. Бу сиёсат ленинча тинч-тотув яшаш принципларига, халқларнинг миллий мустақиллик ва иқтисодий халоскорлик учун олиб бораётган курашини қатъий ва беғараз қўллаб-қувватлашга асосланади. Шу ленинча йўл Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съездида ишлаб чиқилган Тинчлик программасида яққол ифодасини топди. Равшан ифодаланган шу сиёсат жаҳон халқлари империализм ва реакцияга қарши олиб бораётган хилма-хил курашда асосий роль ўйнамоқда. Бу сиёсат халқаро муносабатларда янги-янги ижобий ўзгаришларга олиб келди.

Араб халқлари ўзлари орттирган тажрибага суяниб, ўзлари учун айниқса кейин вақтларда шу сиёсат нималар берганлигини ҳеч қачон унутмайдилар.

Нотиқ Совет Иттифоқининг араб мамлакатларига берган ёрдамларини санаб чиқиб, Исроил ҳукмдорлари ва баъзи араб мамлакатларидаги реакцион доиралар ўртоқ Л. И. Брежневнинг АҚШга қилган тарихий визити якунларини бузиб кўрсатишга уринаётганликларига зарба бериш учун шу мисоллар эслаб ўтилди, деди. Улар ушбу визитнинг Яқин Шарқ проблемасига доир натижаларини бузиб кўрсатиб, Совет Иттифоқи гўё арабларнинг курашини қўллаб-қувватлашдан ва Исроил агрессияси оқибатларини тугатиш йўлидан қайтяпти, деб жўрттага ёлғон-яшиқ сўзларни айтиб, араб халқларининг улуғ иттифоқчисига бўлган ишончига путур етказишга уринмоқдалар. Шуни айтиб ўтмоқ лозимки, мана шу уйдирма гапларни рад этиш зарур бўлса ҳам бу гапларни совет раҳбарлари ишонарли тарзда рад этдилар.

Азиз Шариф ўз нутқининг охирида ўртоқ Брежневга барча араб халқлари номидан ғоят қизғин ва самимий табриклар айтди ҳамда унга узоқ умр ва сиҳат-саломатлик, Совет Иттифоқи принципиал ленинча сиёсатини амалга оширишдаги олижаноб фаолиятида унга янги-янги муваффақиятлар тилади.

«Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкмлаш учун» халқаро Ленин мукофотининг лауреати, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ **Л. И. Брежневга** сўз берилади.

(Ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқи газетанинг 1 ва 2- саҳифаларида босилмоқда).

Йиғилиш аҳли ўртоқ Л. И. Брежневни ўрнидан туриб узоқ давом этган гулдурос қарсаклар билан табриклайди.

Ўртоқ Л. И. БРЕЖНЕВ нутқи

(Боши биринчи бетда).

Ҳозир авжи ёз палласи — яшнаб турган табиат ўзининг ҳамма неъматларини, беҳисоб имкониятларини инъом қилаётган пайт. Биз ҳам табиат билан бирга ҳаётга қувониб боқамиз, меҳнаткаш инсон бахт-саодати тўкислигини ҳис этамиз. Бироқ совет кишилари бундан ўттиз икки йил аввал, ана шундай ёз кунларидан бирида фашист бомбалари ва снарядларининг бурқсиган тутуни қуёш бетига парда тутганлигини унутганлари йўқ ва унутмайдилар.

Миллион-миллион ватандошларим сафида мен ҳам урушнинг дастлабки кунларидан бошлаб охирги кунигача фронт йўлларидан, жанг майдонларининг сўқмоқларидан кўп йўлларни босиб ўтишимга тўғри келди. Ватан уруши йилларида мард совет халқи кўрсатган ўлмас жасоратлар учун қалбимиз битмас-туганмас ифтихорга тўлиб тошган. Шу билан бирга жанг майдонларида қаҳрамонларча ҳалок бўлганларни, гитлерчиларнинг зиндонларида қийноққа солинганларни, ёки ўз уйида душман бомбалари остида қолиб ҳалок бўлганларни эслаганда қалбимиз қайғуга тўлади.

Ўша вақтда бизнинг халқимизнинг тақдири, Ватанимизнинг келажагигина эмас, ўнлаб мамлакатларнинг ва турли давлатлардаги юз миллионлаб кишиларнинг тақдири ҳам таҳлика остида қолган эди. Замонамизнинг кишилари ўзларининг яшаб турганликларига, ўз эркинликларига кўп жиҳатдан қаҳрамон совет халқи, совет давлати, улуғ социалистик тузум туфайли мушарраф бўлганликларини ҳеч ким унутмайди, буни унутишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ!

Ўтган йили мен мамлакатнинг кўпгина районларида — Новосибирск области ва Олтойда, Ўзбекистон ва Қозоғистонда бўлдим. Бу — халқ хўжалигининг кундалик вазифаларига тааллуқли амалий сафар бўлди. Ўшанда гап ҳосил тўғрисида, планлар қандай бажарилаётганлиги ҳақида, хўжалик проблемаларини қандай қилиб яхшироқ, самаралироқ ҳал этиш тўғрисида гаплашилди. Бироқ, қаерда ва нима ҳақида гаплашмайлик, — хоҳ хўжалик активи йиғилишида ёки илмий институтда, хоҳ далада ёки заводда бўлмасин, — ҳамма жойда тинчлик деган қисқа ва маънодор сўз янгради.

Совет кишиси жуда кўп нарсаларни: ҳаётга ва ўз Ватанига меҳр-муҳаббатни, ўз мамлакатида коммунистик жамият қуриш йўлида, барча мамлакатлар меҳнаткашларининг муштарак идеаллари йўлида қилаётган бунёдкорлик ишидаги муваффақиятларини тинчлик билан боғламоқда. Агрессияга қарши, тинчликни ҳимоя қилиш учун курашиш — халқнинг партиямизга берган наказидир. Партиямиз бу наказни муқаддас билиб бажараётганида совет кишиларининг ҳам ҳозирги авлоди, ҳам келажак авлодлари олдидаги ўз масъулиятини ҳисобга олади.

Азиз ўртоқлар!

Ҳозир биз урушдан кейинги бутун тарихдаги шонли бурилишнинг: халқаро ҳаётда даҳшатли кескинлик уруш гирдобига айланиб кетиши мумкин бўлган душманчилик мухолифлиги давридан социалистик ва капиталистик давлатларнинг тобора барқарор тинч-тотув яшаши, ўзаро манфаат ва тенг хавфсизликка асосланган оқилона, тинчликсевар ҳамкорлиги даврига ўтишнинг гувоҳларигина эмас, балки актив қатнашчилари ҳам бўлиб турибмиз.

Муҳолифликдан ҳамкорликка ўтиш йўли осон эмас, бу йўл ҳам куч-ғайрат сарфлашни, ҳам вақтни талаб қилади. Кейинги йилларда Европада СССР билан ГФР ўртасида, Польша билан ГФР, ГДР билан ГФР, социалистик Чехословакия билан ГФР ўртасида тузилган шартномалар, Ғарбий Берлинга доир битимлар комплекси ана шу йўлдаги муҳим босқичлар бўлди. Вьетнамда тинчликни тиклаш тўғрисидаги Париж битимларининг аҳамияти ҳам катта бўлди. Бу битимлар қаҳрамон Вьетнам халқининг адолатли иши тантанасини мустаҳкамлаб берди. Бактериология (биология) қуролини тақиқлаш тўғрисидаги конвенция ёки стратегик қурол-яроғларни чеклаш тўғрисида бултур тузилган Совет—Америка битимлари сингари муҳим халқаро ҳужжатлар ҳам ўз ролини ўйнади.

Ўзингизга маълумки, кейинги вақтларда биз Америка Қўшма Штатлари, Германия Федератив Республикаси ва Франция сингари энг катта капиталистик мамлакатларнинг вакиллари билан музокаралар ўтказдик. Биз шу музокараларнинг энг муҳим вазифани — дунё ишларидаги ижобий силжишларни мустаҳкамлаш, Октябрь давридан бери В. И. Ленин замонидан бери эришиш учун курашиб келаётган принципларни давлатлараро муносабатлар соҳасида қарор топтириш вазифаларини ҳал этиш йўлларини қидиришга бағишладик. Қилинган иш бизнинг халқимиз учун ҳам, дунёдаги барча халқлар учун ҳам фойдали бўлган реал, салмоқли натижалар берганлигини айтиш керак.

Ўртоқлар, қуйидаги гапнинг мағзини чақиб кўринг. Хиросима ва Нагасакида атом бомбалари портлатилгандан бери ўтган салкам 30 йил мобайнида инсоният ядро фалокати хавфи қаердадир, уфқ ортида, эҳтимолки унча узоқ бўлмаган жойда яшириниб турибди, деган тушунча билан яшаб келди. Бутун ана шу вақт мобайнида тинчликсевар кишилар бу хавфнинг инсоният ҳаётидан улоқтириб ташланишини талаб қилиб келдилар. Ниҳоят энди биз бу йўлда реал қадамлар қўйдик.

Дарҳақиқат, дунёдаги ядро қуролининг кўпчилик запасига эга бўлган икки давлат — СССР билан АҚШ бир-бирларига қарши, бир-бирларининг иттифоқчиларига қарши, бошқа мамлакатларга қарши куч билан ёки куч ишлатиш билан дўқ қилишдан воз кечиш тўғрисида аҳдлашиб олган эканлар, улар ўз ўрталарида ва уларнинг ҳар бири билан бошқа мамлакатлар ўртасида ядро уруши чиқишига йўл қўймайдиган тарзда ҳаракат қилиш тўғрисида бир фикрга келган эканлар, бу ҳолнинг аҳамиятини муносиб баҳоламай бўладими ахир, чамаси бу ҳолни муносиб баҳоламаслик ҳақиқатан ҳам мумкин эмас.

Башарти биз Америка Қўшма Штатларининг бир ўзи билан битим тузиш — ядро урушининг олдини олиш тўғрисида битим тузиш билангина кифояланганимизда ҳам, — шундай тақдирда ҳам катта иш қилинган бўлур эди, бу гапни мен аввал ҳам айтган эдим.

Империализмнинг агрессия кучлари, эҳтимол, ҳали узоқ вақтгача ўз қуролларини ташламасалар керак; ўзларининг худбинлик манфаатлари йўлида янги уруш ёнғинини чиқаришдан қайтмайдиган авантюристлар ҳам ҳали барҳам топган эмас. Шу сабабли биз сиёсатни олиб боришда ҳеч қандай тасодиф бизни ғафлатда қолдирмайдиган бўлишини, дунёни орқага, «совуқ уруш» замонларига қайтариш йўлидаги ҳар қандай уринишга дарҳол муносиб зарба беришни назарда тутишни ўзимизнинг муқаддас бурчимиз деб ҳисоблаймиз.

Тинчликсевар сиёсатимизни янада активлик билан давом эттириш, эндиликда тинчлик ҳужуми деб аталаётган сиёсатимизни янада давом эттириш — тинчликни ҳимоя қилишнинг энг яхши воситасидир.

КПСС Марказий Комитетининг апрель Пленуми Марказий Комитетнинг Сиёсий бюросига Тинчлик программасини тўла-тўкис юзага чиқариш учун актив курашни давом эттириб, ҳозир халқаро вазиятда тобора кўпроқ сезилаётган қулай ўзгаришлар барқарор тус олишига ҳаракат қилишни топширди. Сиёсий бюродаги, партия Марказий Комитетидаги барча ўртоқларим номидан шундай демоқчиман: бизга партия, бутун совет халқи берган ана шу «тинчлик мандати»ни бажариш учун куч қувватимизни аямаймиз.

Ҳозирги вазиятнинг ўзига хос хусусияти шундан иборатки, Тинчлик программасининг баъзи бир қоидалари моҳият эътибори билан бажариб бўлинди, бошқа қоидалари эса анча актив суръатлар билан бажарилмоқда. Буларнинг ҳаммаси айрим масалаларга янгича назар билан қарашга мажбур этади. Шу сабабли биз сиёсатимизнинг янги мақсадларини, янги марраларини белгилаб олиш устида ишламоқдамиз, биз шу марралар сари олға силжиб борганимиз сайин энг асосий вазифани — тинчликни мустаҳкамлаш, тинч-тотув яшашни давлатлараро муносабатларнинг энг зарур нормасига айлантириш вазифасини ҳал этишга янада самаралироқ равишда эриша оламиз.

Ўртоқлар, шу дамгача бўлганидек, ҳозир ҳам бизнинг социализм мамлакатлари билан дўстлик муносабатларимизни мустаҳкамлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш энг биринчи вазифамиз бўлиб қолади, албатта.

Социалистик ҳамдўстлик мамлакатларидаги қардош партиялар ва халқлар биз билан бирга дунё ишларидаги ҳозирги бурилишни мустаҳкамлаш йўлида актив меҳнат қилаётганлиги муносабати билан партиямиз, бутун халқимиз зўр мамнуният туйғусига тўлиб-тошмоқда.

Бизнинг жанговар ҳамкорлигимиз, ялписига қўллаб-қувватлаганлигимиз қаҳрамон вьетнам халқининг ғалаба қозонишига ёрдам берди. Биргаликда қилган ҳаракатларимиз натижасида Европадаги вазиятнинг шитоб билан ривожланиши Умумевропа кенгашининг чақирилишига олиб келди. Биз шунга аминмизки, бирлигимизни мустаҳкамлаш — халқаро муносабатларнинг бутун фронти бўйлаб янада олға силжишимизнинг муҳим шартидир. Шу сабабли биз ҳозир социализм мамлакатларини янада жипслаштиришга қаратилган конкрет тадбирларни ишлаб чиқмоқдамиз.

Биз ўтган йиллар намунаси асосида миллий озодлик кучлари билан, озодлик йўлига ўтиб олиб ҳозирги вақтда ўз мустақиллигини мустаҳкамлаш учун, иқтисодий ва социал жиҳатдан ривожланиш учун курашаётган Осиё ва Африкадаги ёш давлатлар билан муносабатларимизни ривожлантиришга ҳам катта эътибор бераверамиз.

Яқин Шарқдаги агрессия ўчоғини ўчириш ҳозирги замоннинг энг муҳим вазифаларидан бири эканлигига ишончимиз комил. Агрессорлар, авантюристлар ана шу жуда катта бутун районни портлаш хавфи остида сақлаб туравершиларига ортиқ йўл қўйиб бўлмайди. Агрессия қурбони бўлган араб халқларининг ҳуқуқлари тўла-тўкис таъминланиши лозим. Исроил қўшинлари босиб олинган ҳамма араб ерларидан олиб чиқиб кетилиши керак. Яқин Шарқдаги ҳамма мамлакатларнинг тинчлиги, хавфсизлиги ва давлат чегаралари гарантияланиши лозим. Бизга келганда бундан буён ҳам худди ана шу сиёсатни қатъият билан ўтказа берамиз.

Биз Латин Америкаси давлатлари билан ва, аввало улар орасида халқларнинг тинчлиги ва озодлиги учун актив кураш олиб бораётган давлатлар билан дўстона алоқаларни мустаҳкамлаш учун ҳам янги қадамлар қўйишни муҳим деб ҳисоблаймиз.

Социализм мамлакатларининг халқлари билан бирга Осиё, Африка, Латин Америкаси давлатларининг халқлари халқаро муносабатлар майдонидаги доимий тинчлик армиясининг муҳим қисми бўлиб келаётганлигини биз яхши биламиз ва доимо эсда тутамиз. Биз улар билан биргаликда ҳозиргача жуда кўп иш қилдик. Бундан буён ҳам бу йўлдан бораверишимизга аминмиз. Совет Иттифоқига келганда, у ҳамкорлигимизни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш учун зарур бўлган ҳамма чораларни кўришга тайёр.

Яқин давр ичида АҚШ, Франция, ГФР, Япония билан ва капиталистик дунёдаги бошқа мамлакатлар билан муносабатларни ривожлантириш соҳасида ҳам бир талай ишларни қилишимиз лозим. Бунда гап муносабатларимизни соғломлаштиришда эришилган натижани мустаҳкамлаш тўғрисида, тинч-тотув яшаш принциплари асосидаги ўзаро манфаатли ҳамкорлик доирасини чуқурлаштириш ва кенгайтириш йўлида янги самарали тадбирларни кўриш тўғрисида бораётир. Аввало биз ҳозиргача кучга кирган ҳамма шартномалар ва битимларни тўла ҳажмда амалий равишда юзага чиқариш билан шуғулланишимиз керак, албатта. Аслида олға томон бундан буён қиладиган ҳаракатимизнинг айни бир вақтдаги шарти ҳам, шароити ҳам ана шундан иборат.

Европада муваффақиятли равишда бошланган Умумевропа кенгашининг ишини тугаллаш чиндан ҳам биринчи галдаги ишдир. Бизнинг фикримизча бу кенгаш ҳеч қандай ўринсиз пайсалга солишларга йўл қўймай жуда қисқа муддатда ўтказилиши керак. Зотан биз шунга аминмизки, қардош мамлакатлар билан келишиб Хельсинкида Совет Иттифоқи таклиф этган «Европа хавфсизлигининг асослари ва Европа давлатлари ўртасидаги муносабатларнинг принциплари тўғрисидаги Бош декларация», шунингдек дўстларимиз ва иттифоқчиларимиз биз билан келишиб киритган таклифлар Европани мустаҳкам тинчлик қитъасига айлантиришдан иборат тарихий вазифани рўёбга чиқаришнинг таъсирчан қуроли бўлиб қола олади.

Биз қуролсизланиш сиёсатининг турли жиҳатларига тааллуқли бўлган проблемаларга ҳам лозим даражада эътибор берамиз, ўртоқлар. Европадаги сиёсий кескинликни юмшатиш билан бирга, ҳарбий кескинликни ҳам юмшатиш кераклигига биз қаттиқ ишонамиз. Стратегик қурол-яроғларни чеклаш, сўнгра қисқартириш ҳақидаги Совет—Америка музокаралари ҳам давом эттирилади. БМТ йўли билан Женевада ўтказилаётган ва қуролсизланиш проблемасининг кўпдан-кўп масалаларини ўз ичига оладиган музокараларда ҳам силжишга эришилишига умид қиламиз.

Хуллас, келгусида қиладиган муҳим ишларимиз, совет халқи учунгина эмас, шу билан бирга бутун инсоният учун ҳам муҳим бўлган ишлар кўп.

Азиз ўртоқлар!

Биз совет кишилари айни бизнинг мамлакатимиз — Советлар мамлакати Ленин васиятларини амалга ошира бориб, бутун инсониятга мустаҳкам тинчлик йўлини кўрсатиб бераётган давлат бўлиб қолганлиги билан бениҳоя фахрланамиз.

Бу туйғу замирида чуқур реал пойдевор бор, чунки КПССнинг тинчликсевар ташқи сиёсати — совет халқи деб аталувчи кўп миллионли коллектив хоҳиш — иродасининг ифодаси ва куч-ғайратларининг натижасидир. Бу сиёсатнинг тарихий муваффақиятларига барча совет кишилари, эркаклар ва аёллар, катта ёшдаги кишилар ва ёшлар ўз ҳиссаларини қўшдилар; пўлат қуяётганлар ва ғалла етиштираётганлар ҳам; лабораторияларда меҳнат қилаётганлар ва солдат шинелидагилар ҳам; фарзандларимизга таълим бераётганлар ва ажойиб халқимизнинг сиҳат-саломатлиги тўғрисида ғамхўрлик қилаётганлар ҳам бу муваффақиятга ҳисса қўшдилар. Уларнинг ҳар бири — ўз ишига ихлос қўйган садоқатли меҳнатчилар, ҳамма меҳнат ва жанговар зафарлари учун чуқур миннатдорчилик ва ташаккурга сазовор кишилардир!

Бизнинг халқаро фаолиятимиз совет кишиларининг ижодий меҳнати учун зарур бўлган тинч шароитларни яратиб беради. Ватанимиз бойлиги ва қудратини кўпайтиришда, совет кишиларининг фаровонлиги ва маданиятини ўстиришда мужассамлашган ана шу меҳнатининг натижалари эса, ўз навбатида, партиянинг ташқи сиёсат майдонидаги фаолияти учун мустаҳкам пойдевор бўлиб хизмат қилади.

Содиқ дўстларимиз — социалистик мамлакатларнинг халқлари, синфдош қардошларимиз — бутун дунё коммунистлари, озодлик ва мустақиллик учун курашчилар, ер юзида тинчлик ва тараққиёт идеалларини қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган барча кишилар биз билан бирга бир сафда бормоқдалар. Биз билан бирдам ва бизга мададкор бўлган барча дўстларимизга астойдил миннатдорчилик изҳор қиламиз, чунки бу мададкорлик бизга куч-қувват ва танлаб олган йўлимизнинг тўғрилигига ишонч бахш этади.

Биз дўстларимизни ишонтириб шуни айтмоқчимизки, бизнинг сиёсатимиз Советлар Мамлакатининг миллий манфаатлари билан барча мамлакатлар меҳнаткашларининг манфаатларини, озодлик ва мустақиллик учун, демократия ва социализм учун курашаётган барча кишиларнинг манфаатларини ҳамиша изчиллик билан қўшиб олиб боради. Ҳаққоний озодлик иши учун курашаётган халқларни жуда кенг кўламда қўллаб-қувватлашни биз коммунистик эътиқодларимиздан, социалистик ахлоқимиздан келиб чиқадиган ўзгармас бурчимиз деб ҳамиша ҳисоблаб келдик ва ҳозир ҳам шундай деб ҳисоблаймиз. Доимо шундай бўлиб келди, бундан буён ҳам шундай бўлаверади.

Азиз ўртоқлар, дўстлар!

Бугунги кун менинг шахсий ҳаётимда катта, қувончли воқеа билан нишонланди. Дарвоқе, ўзингиз кўриб турибсизки, бугун мен ўзимнинг шахсий кечинмаларим тўғрисида эмас, балки ҳаммамизнинг умумий ишларимиз ҳақида, умумий ўтмишимиз ва келажагимиз тўғрисида гапирдим. Аммо бундан бошқача гапиришим ҳам мумкин эмас эди, чунки ёшлигимдан тортиб бутун умрим партияга, унинг ишларига, унинг режаларига бағишлангандир.

Менга Ленин мукофоти берилганидан кейин жуда кўп табрикномалар олдим. Менга ана шу табрикномаларни юборган кишиларнинг ҳаммасига чин қалбимдан ташаккур билдираман. Эзгу тилаклар учун ва ҳозир бу ерда, шу залда айтилган самимий сўзлар учун чин кўнгилдан ташаккур билдираман. Сидқидилдан изҳор этилган ҳис-туйғулар мени жуда тўлқинлантиради, янгидан-янги куч бахш этади.

Тинчлик Ленин мукофотини қабул қилиб олар эканман, энг гўзал, энг инсоний мақсадга — менга берилган мукофот номининг ўзида — халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш деган иборада ифодаланган мақсадга эришиш йўлида бундан буён ҳам қўлимдан келган ҳамма ишни қиламан, деб партиямизни, совет кишиларини, холис ниятли барча кишиларни ишонтираман.

* * *

Ўртоқ Л. И. Брежнев нутқи зўр эътибор билан тингланди ва гулдурос қарсаклар билан неча бор бўлиниб турди. Нутқнинг якунловчи сўзларини тантанали йиғилиш қатнашчилари ўринларидан туриб, гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар.

Академик Д. В. Скобельцин Леонид Ильич Брежневга халқаро Ленин мукофоти берилиши муносабати билан бутун зал аҳли номидан уни яна бир бор қутлади, сиҳат-саломатлик ва совет кишиларининг бахт-саодати ва бутун дунёда тинчлик учун олиб бораётган кўп томонлама фаолиятида унга катта-катта муваффақиятлар тилади.

(ТАСС).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БИЛАН СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ «ЕМ-ХАШАК ТАЙЁРЛАШНИ ЎЗ ВАҚТИДА ЎТКАЗИШ ҲАМДА КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРНИ 1973—74 ЙИЛ ЧОРВА ҚИШЛОВИГА ТАЙЁРЛАШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚАРОРИГА РЕСПУБЛИКАМИЗ ЧОРВАДОРЛАРИ АМАЛИЙ ИШ БИЛАН ЖАВОБ БЕРМОҚДАЛАР.

Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхози чорвадорлари социалистик мусобақани кучайтириб, сигирлардан кўп ва серқаймоқ сут соғиб олишда яхши натижаларга эришмоқдалар. Илғор сигир соғувчи М. Симонова бу йил боқимидаги сигирлардан 75 тонна сут соғиш мажбуриятини қабул қилган. У шу кунгача 35 тонна серқаймоқ сут соғиб топширди. Суратда М. Симоновани қизғин иш палласида кўриб турибсиз.

Қ. Розиқов фотоси. УзТАГ фотохроникаси.

*

ЧОРВАЧИЛИК — ЗАРБДОР ФРОНТ

КОМПЛЕКС ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИДА

ЧОРВАДОРЛИК меҳнати оғир, аммо завқли касб. Бир мавсум кетидан иккинчиси келиб туради. Қишловни муваффақиятли ўтказдик, чиқимга йўл қўймадик. Шундан кейин қўзилатиш мавсуми бошланди. **Туёқ сонини кескин кўпайтиришга эришдик, совхозимиз бўйича планда кўзда тутилган 5.500 бош ўрнига 11.343 бош қўзини ўстиришга қолдирдик.** Бу келгусида гўшт, қоракўл тери, жунни янада кўпайтиришга мустаҳкам замин яратилди деган сўз.

Ҳозир 41 минг бош қўйга эгамиз, шундан 25 минг боши совлиқ. Шунча чорва молига ем-хашак, иссиқ бино, сув керак. Совлиқлар парвариши эркак қўйлар парваришига нисбатан оғиррок бўлади, айниқса бўғозлик пайтида кўз қорачиғидек асраб, меҳр билан боқишни талаб этади. Бу эса айни қиш фаслига тўғри келади. Кора совуқ тушгунча қўзиларни семиртириб олиш муҳим вазифадир. Чунки семиз чорва моллеригина қишловдан бехатар чиқади.

Илгари ориқ қўйлар гўштга топшириб юборилар, хўжаликлар анчагина зарар кўрса ҳам фарқига борилмас эди. Эндиликда чорвадорлар зиммасига ғоят муҳим ва шарафли вазифалар юклатилди. Гўшт учун фақат юқори семизликдаги қўйларни топшириш керак. Бундан давлат ҳам, хўжаликлар ҳам катта иқтисодий фойда кўради, истеъмолчилар чорвадорларга раҳмат айтади. Шунга эришмоқ учун қўйларни отарларда, қўйхоналарда, бўрдоқичилик пунктларида яхши боқиш, юнгидан тортса мой чиқадиган даражага келтириш лозим.

Чорва бинолари, хусусан қишлов жойлардаги қўйхоналар талабга тўла жавоб бермайди, мавжудларини капитал ремонт қилиш, янгиларини қуриш талаб этилади. Қишловни хавф-хатарсиз ўтказаман деган чорвадор шундай қилади. Сув иншоотларини тўла тартибга келтириб қўйиш кечиктириб бўлмайдиган вазифадир.

Ниҳоят, чорва моллари, айниқса йил ўн икки ой узоқ яйловларда сақланадиган қўйлар учун кўплаб юқори сифатли озуқа керак. Ҳар бош қўй ва қўзига қишлов даври учун қанча дағал хашак, қанча ем кетишини ҳозир ҳисоб-китоб қилиш, етишмаганининг ўрнини тўлдириш, эҳтиёт фонди ташкил этиш лозим.

КЎРИНИБ турибдики, чорвадорларимиз олдида жуда муҳим ва сира кечиктириб бўлмайдиган вазифалар турибди. Ўйлаймизки, бошқа хўжаликларда ҳам шундай. Биз шу кунларда асосий эътиборни ем-хашак тайёрлаш планини бажаришга қаратяпмиз. Бу йил яйловларда ўт кўп бўлди, сомоннинг чўғи ҳам ёмон эмас. **Астойдил меҳнат қилсак, 5.700 тонна дағал хашак тайёрлаш топшириғини тез фурсатда бажарамиз. Шу кунгача 3.600 тонна дағал хашак жамғариб қишлов жойларига келтириб қўйдик.**

Бу йил ем-хашак тайёрлаш бўлимлар ва отарлар бўйича алоҳида-алоҳида ташкил қилинди, жамғарилган озуқа ҳам ёғингарчиликлар таъсир ўтказа олмайдиган махсус жойларга майдаланиб ғарамланмоқда. **Умуман хашак ўримида 2 минг ишчи, 24 та сенокосилка, 10 та грабил, 44 та тележка, 18 та машина иштирок этяпти. Кунлик ўрилган ва ғарамланган хашак алоҳида ҳисобга олиб борилмоқда, ўрим илғорлари рағбатлантирилмоқда.**

Хашак ўримида қатнашаётган механизаторлар ва ишчилар орасида социалистик мусобақа ташкил қилдик. Ҳар бир бригадага конкрет графиклар бердик, унинг ижроси устидан контроллик ўрнатдик. Ўримнинг дастлабки якуни бўйича Қ. Отамуродов, Т. Қиличев, Т. Рўзиев, У. Эшмонов, Я. Шоимов, Т. Болиев, О. Абдураҳимов каби механизаторларимиз мусобақада ғолиб чиқди. Улар хашак ўриш ва ғарамлаш графигини муттасил ошириб адо этмоқдалар.

Илғорларнинг иш методи нималардан иборат? Ўримни тонг саҳарда бошлайди, ҳаво қизиган кезда ҳордиқ чиқаради. Кечқурун яна иш бошлаб ярим тунгача машъала ёқиб хашак ўради. Шундай қилинганда иш унуми юқори бўлади, механизатор чарчамайди, хашакнинг тўйимли моддалари иссиқда тўкилиб кетмайди. Беда ва бошқа яшил хашаклар ўриб олиниб сўлитилгач, қишлов жойларига ташиб келтирилади. Ўримчилар билан тележкачи-шофёрларнинг ишини бир-бирига мослаштирдик. Натижада транспорт воситаларидан фойдаланиш анча яхшиланди.

СОВХОЗИМИЗДА 83 та отар бор. Яқин кунларда бу йил олинган қўзилардан яна янги отарлар ташкил қиламиз. Уларни иссиқ бинолар билан таъминлаш қандай бўлади? Бунинг ҳам режаларини тузиб чиқдик. Махсус қурилиш ва ремонтчилар бригадаси туздик. Улар қўйхоналарни жадал ремонт қиляпти, янгиларини қуришга киришди. Сентябрь ойигача иссиқ биноларнинг ҳаммасини қишловга шайлаб қўямиз, янгидан 10 та қўйхона қурамиз.

Юқорида айтилганидек, бу йил туёқ сони кўзда тутилганидан анча кўпайтирилди. Масалан, коммунист Холман Аҳмедов бошчилик қилаётган бўлимдагина 5 минг бош қўй бор. Ем-хашак тайёрлаш қизитиб юборилди. Бўлим 1.750 гектар майдонда ғалладан юқори ҳосил етиштирди, шу кунларда ўримни авж олдиряпти. Бўлим механизаторлари ҳар грамм дон учун нечоғли қаттиқ кураш олиб бораётган бўлсалар, сомон учун ҳам шунчалар қаттиқ курашмоқдалар. Мавсум давомида 1.000 тонна сомон жамғариш кўзда тутилмоқда. Бу — катта резерв! Малик Каримов бошчилик қилаётган бўлимда ҳам қўй-қўзилар парвариши зоотехника қоидалари асосида олиб борилмоқда, ғалла ўрими кучайтирилиб, сомони қишлов жойларига келтириб қўйиляпти. Биз бўлим бошлиқлари билан бамаслаҳат қишлов учун бир ярим-икки йиллик план миқдорида ем-хашак тайёрлаш чораларини кўряпмиз.

Кейинги йилларда қиш қаттиқ келяпти, совуқлар бўляпти. Айрим йилларда ем-хашак етишмаслиги, қўй-қўзилар ориқлиги туфайли чиқимга йўл қўйилганидан кўз юма олмаймиз. Қўй-қўзиларнинг семиз бўлиши — чўпоннинг бахти, ориқ бўлиши — бахтсизлиги! Шундай экан, чўпонлар ҳозирги ғанимат фурсатдан оқилона фойдаланиб, қўй-қўзиларнинг юқори семизликда бўлишини таъминлаб олишлари керак. Бунинг учун қўй-қўзиларни тунда ўтлатиш ва суғориш, қўшимча ем бериш катта аҳамиятга эга. Тотли Қодиров, Абдураҳмон Раббимов, Холбой Норжигитов, Абдусаид Тоғаев, Марди Шералиев каби бош чўпонларимиз отаридаги қўй-қўзилар юқори семизликда бўлиб, этига эт қўшиляпти, айни кезда совлиқлар қочиришга тайёрланяпти. Семиз совлиқларгина яхши урчишини унутмаслигимиз лозим. Бошқа чўпонларимизни улардан ибрат олишга чақиряпмиз.

СОВХОЗИМИЗДА ғаллачилик ҳам асосий ўрин тутади. **Бу йил 3.000 тонна дон тайёрлаб, шундан 1.000 тоннасини давлатга топширамиз.** Ундан ташқари кўп миқдорда районлаштирилган навли уруғлик жамғаришимиз керак. Ғалла ўрими-йиғимини яқин кунларда тугаллаш учун курашмоқдамиз, комбайнчиларимиз фидокорлик намуналарини кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Уларга етарли маданий-маиший шароит яратиб бердик.

Юқорида тилга олинган тадбирларни амалга оширишдан мақсад чорва моллар туёқ сонини кўпайтириш, маҳсулдорлигини ошириш, чиқимга чиқармаслик, давлатга қоракўл тери, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етказиб бериш планларини шараф билан бажаришдир. Бу борада ҳозирдаёқ муайян муваффақиятларга эришдик. **1973 йилда тайёрлов ташкилотларига 446 тонна гўшт етказиб беришимиз керак, шу кунгача кўзда тутилган 182 тонна ўрнига 226 тонна гўшт топшириб, ярим йиллик планни ошириб бажардик. Ундан ташқари аҳолига 138 тонна сут жўнатишимиз керак. Шу кунгача 74 тонна ўрнига 93 тонна сут жўнатилди. Тухум тайёрлаш графиги ҳам ошириб адо этилмоқда.**

Лекин ишимизда айрим камчиликлар мавжудлигидан кўз юмолмаймиз. Хашак ўримида техника қувватидан тўла фойдаланаётганимиз йўқ. Катта майдонлардаги пичан пишиб ўтиб кетди, уни ўриб олиш кечиктириляпти. Озуқа базасини мустаҳкамлашга ёрдам берадиган чўл бедаси, турли ўтларни сира нобуд қилмасдан йиғиштириб олишимиз шарт. Сув иншоотлари ремонти кечиктириляпти. Қурилиш — ободончилик соҳасида айрим нуқсонлар бор.

Район партия комитетининг бюроси чорва қишловига тайёргарлик масаласини муҳокама қилиб, камчиликларимизни ҳаққли равишда кўрсатиб ўтди. Коммунистларимиз, активларимиз, қолаверса, бутун коллективимиз бундан тегишли хулоса чиқариб олди, хўжалигимизни комплекс тараққий эттириш учун барча резервларни ишга солмоқда.

Ч. МЎМИНОВ,
Самарқанд область, Хатирчи районидаги «Мойбулоқ» совхозининг директори.

ИЛҒОРЛАР ТАЖРИБАСИ — ҲАММАГА!

МАЖБУРИЯТНИ БАЖАРИШ — ҚОНУН

Хўжалигимиз кўп тармоқли. Аҳолига йил-ўн икки ой давомида картошка, сабзавот, мева-узум, чорвачилик маҳсулотлари етказиб берамиз. Тармоқларнинг ҳаммаси хўжалигимизга катта иқтисодий фойда келтиряпти, айниқса чорвачилик сердаромад соҳага айлантирилди. Бунга туёқ сони ва ҳар бош сигирдан олинаётган сутни кўпайтириш йўли билан эришмоқдамиз.

1970 йилда ҳар бош сигирдан 3097 килограммдан сут соғиб олинган бўлса, 1972 йилга келиб бу рақам 4359 килограммга етди. Тайёрланаётган ялпи сут миқдори ҳам кўпайтирилмоқда. 1972 йилда хўжалигимиз бўйича 1081 тонна сут тайёрланди. Бу ундан олдинги йилдагига нисбатан 234 тонна кўп демакдир. Маҳсулот таннархи ҳам камайтирилмоқда. Кейинги бир йилда ҳар центнер сутнинг таннархи 22 сўм 18 тийиндан 17 сўм 80 тийинга туширилди.

Келтирилган рақамлар диққатга сазовор бўлса ҳам, ҳали резервлардан тўла фойдаланаётганимиз йўқ. Шунинг учун ферма коллективининг эътиборини сигирлар маҳсулдорлигини янада ошириш йўли билан ялпи сут миқдорини кескин кўпайтиришга қаратмоқдамиз.

Ферма партия ташкилотига 20 коммунист уюшган. Уларнинг ҳар бири ажойиб ташкилотчи, янгилик тарафдори бўлган кишилардир. Фан-техника ютуқлари, илғор тажрибаларни ҳаётга дадил татбиқ этиш, камчиликларни тезкорлик билан тугатиш, танқид ва ўз-ўзини танқидни кучайтириш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш коммунистларнинг жонажон ишига айланди. Шу ўринда Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати донгдор сигир соғувчи коммунист Мунаввар Исҳоқованинг меҳнат фаолиятига тўхталиб ўтмоқчимиз.

Мунаввар Исҳоқова сигир соғувчилик касбини жонидан севади. Шу соҳага тааллуқли китоблар, газета-журналларни мунтазам ўқиб боради, қўшни хўжаликларда бўлиб, илғор сигир соғувчиларнинг иш тажрибасини ўрганади. Сигирларга озуқа рационини тузиш, уни алмаштиришда фаол қатнашади. Сермеҳнат ишларни механизациялашга алоҳида эътибор беради. Зиммасига олган социалистик мажбуриятини бажаришни қонун деб билади. Ўзининг бой тажрибаларини ҳаммага ўргатади. Ана шундай ҳислатларга эга бўлган халқ хизматкори ўтган йили боқимидаги 25 бош сигирнинг ҳар бошидан 5160 килограммдан сут соғиб олди, бу йил 5500 килограммлик маррани кўзлаб иш тутмоқда.

Хўжалигимизда механизация жараёнларини кучайтиришга бош вазифа деб қаралмоқда. Шу асосда рентабелликка кўчилмоқда. Кейинги йилларда «АД-100 «А» Волга» аппаратининг ўрнатилиши сигир соғишни осонлаштирибгина қолмасдан, сутни кўпайтиришда ҳам ҳал қилувчи роль ўйнади. Коммунист Низом Эргашев бошлиқ ферма коллективи ем-хашак етказиб бериш, оғилхоналарни тозалаш, чорва молларини суғориш билан боғлиқ бўлган ишларни ҳам агрегатлар гарданига юклади. Хўжалигимизда ем-хашак экинлари экишдан тортиб, уни йиғиштириб олишгача, сигир соғишдан тортиб бузоқлар парваришигача бўлган ишларнинг ҳаммаси механизмлар воситасида бажарилмоқда. Маҳсулот таннархининг арзонга тушиш боиси ҳам шунда.

Чорвадорларимизнинг моддий манфаатдорлигини ошириш ҳам маҳсулот етиштиришни кўпайтиришга ижобий таъсир кўрсатмоқда. Цех партия ташкилоти йиғилишида кўп маҳсулот тайёрлаб кўп ҳақ олиш масаласи муҳокама қилинди. Коммунистлар ўзларининг таклиф-мулоҳазаларини ўртага ташлашди, баҳслашув-мунозаралар бўлди. Правление коммунистларнинг мулоҳазаси асосида қарор қабул қилди. Ҳар 100 литр сутга 2 сўм 54 тийиндан ҳақ тўланадиган, кўзда тутилганидан ортиқ соғиб олинган сутнинг 50 процентини сигир соғувчига мукофот тариқасида бериладиган бўлди, молбоқарлар ҳам шундай рағбатлантирилади, деган қарорга келинди.

Сигир соғувчиларимиз шу асосда оширилган мажбуриятлар қабул қилди. Бу йил хўжалигимиз бўйича ҳар бош сигирдан 4600 килограммдан сут соғиб олинади, жами 1150 тонна сут тайёрланади. Мунаввар Исҳоқова шу кунгача ўз боқимидаги сигирларнинг ҳар бошидан 3012 килограммдан сут соғиб, сигир соғувчилар отрядига моҳирлик билан бошчилик қилмоқда.

Ирмоқлар бирлашиб жарёлар ҳосил қилганидек, барча сигир соғувчиларнинг меҳнат меваси жамланиб, сут дарёсини ташкил этмоқда. Қутби Файзиева, Нойба Ёдгорова, Валида Мусаева, Ҳадича Орипова каби сигир соғувчиларимиз ҳам зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини ойма-ой ошириб адо этмоқдалар. Яна шуниси ҳам диққатга сазоворки, фермамиз бўйича сут миқдори кўпайтирилиши билан, унинг таркибидаги қаймоқ оширилмоқда, маҳсулот таннархи эса камайтирилмоқда.

Қабул қилинган мажбуриятларнинг ижроси мунтазам текшириб борилмоқда, илғорлар рағбатлантирилмоқда, орқада қолаётганларга ғолиблар сафидан ўрин олишлари учун ҳамма шароитлар яратиб берилмоқда. Мақсадимиз — ҳамма сигир соғувчиларининг ғолиб чиқишини таъминлашдир. Чорвадорларимизнинг ғайрат кўрсатиб ишлашлари туфайли сут тайёрлаш ярим йиллик плани муддатидан илгари ошириб бажарилди. Кўзда тутилган 410 тонна ўрнига 534 тонна сут тайёрланди, ҳар бош сигирдан соғиб олинган сут ўртача 2177 килограммни ташкил этди.

Давлатга чорвачилик маҳсулотлари етказиб беришни бош вазифа деб ҳисоблаб келдик, бундан кейин ҳам шу йўлдан борамиз. Ўтган ойлар мобайнида тайёрлов пунктларига ҳар қачонгидан кўп сўқим ва бўрдоқи гўшти етказиб бериб, бу соҳада белгиланган йиллик планни, айни кезда тухум сотиш топшириғини ҳам ошириб бажардик.

Чорва моллар озуқа базасини мустаҳкамлаш соҳасида катта ишлар қилмоқдамиз. Озуқабоп экинлар майдонини кенгайтириш, ҳосилдорликни ошириш диққат марказимизда бўлмоқда. Ўтган йили ҳар гектар майдондан 581 центнердан силосбоп кўкпоя, 552 центнердан хашаки лавлаги, 128 центнердан беда ҳосили олган эдик. Бу йилги режаларимиз ҳам катта. Гектаридан 700 центнердан кўкпоя, 650 центнердан хашаки лавлаги, 150 центнердан беда ҳосили оламиз, сенаж ва силос бостиришни кескин кўпайтирамиз. Бу билан қиш фаслида ҳам сигирлардан кўп сут олишни таъминлашга мустаҳкам замин яратамиз.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг яқинда матбуотда эълон қилинган «Ем-хашак тайёрлашни ўз вақтида ўтказиш ҳамда колхозлар ва совхозларни 1973—1974 йил чорва қишловига тайёрлаш тадбирлари тўғрисида»ги қарорини муҳокама қилиб чиққач, ем-хашак базасини мустаҳкамлашга ижобий таъсир кўрсатадиган резервларни ишга солмоқдамиз. Жумладан, эртаги экинларнинг ҳосили йиғиштириб олинган майдонларга такрор озуқабоп экинлар экмоқдамиз, беда ва маккажўхори ҳосилдорлигини кескин ошириш мақсадида қўшимча ўғит солиб, суғормоқдамиз, қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши профилактик чоралар кўрмоқдамиз. Хашаки лавлаги, қовоқ ва бошқа илдизи озуқабоп экинларга эътиборни кучайтиряпмиз. Чорва биноларини қишловга мослаб ремонт қиляпмиз. Бу ишларни амалга оширишда Зикир Рихсиев, Саид Расулов, Юнус Ҳакимов, Зикир Салимов каби ферма ходимлари жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Қишловга тайёргарлик ҳақида гап борганда ҳаммага ўрнак бўлиб ишлаётган молбоқар Аъзам Усмонов, ҳисобчи Султон Мусаев, цех партия ташкилотининг секретари Абдунаби Тўлагановларнинг номини ҳурмат билан тилга оламиз. Улар ем-хашак тайёрлаш, ҳисоб-китоб ишларини намунали йўлга қўймоқдалар.

Чорвадорлар орасида социалистик мусобақа авж олдирилмоқда. Ферма ходимларини рағбатлантириш мақсадида илғор сигир соғувчилар, молбоқарлар, бузоқбоқарлар, ем-хашак бригадаси аъзоларига бериш учун кўчма вимпеллар ташкил қилдик.

Колхозимиз чорвадорлари бутун куч-ғайратларини сафарбар этиб, беш йилликнинг учинчи йили топшириқларини ҳамма кўрсаткичлари бўйича муддатидан илгари бажарадилар. Бу, КПСС XXIV съезди ва партия Марказий Комитети Пленумлари қарорларига амалий иш билан берган жавобимиз бўлади.

Набижон САИДОВ,
Тошкент область, Калинин районидаги «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхози партия комитетининг секретари.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

КОГОН РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

«Совет Ўзбекистони»нинг 10 май сонида босилган «Ҳотамтой» сарлавҳали фельетон райком бюросида муҳокама қилинди. Ҳақиқатда фельетонда 4-кўчма механизациялашган колонна раҳбарлари молия интизомини қўпол равишда бузганликлари, давлат маблағини талон-торож қилганликларига тааллуқли фактлар тўғри очиб ташланган. Бунинг учун раҳбар сифатида колонна бошлиғи М. Остонов жавоб бериши керак. Лекин аслида колонначинг собиқ инженери Б. Галямов айблидир. Чунки ғайри-қонуний ишлар у 1972 йили колонна бошлиғи вазифасини вақтинча бажариб турганда содир бўлган.

Давлат маблағининг нотўғри сарфланишига йўл қўйган шахсларга нисбатан тегишли чора кўрилди. Колонна моддий-техника омборининг мудири Ориф Махматовнинг жиноий ишлари ҳақидаги материаллар уни жавобгарликка тортиш учун тергов органларига берилди.

М. Остонов 1967 йилнинг апрель ойидан 1973 йилнинг январигача бошлиқ бўлиб ишлаган даврда колонна коллективи олган социалистик мажбуриятларини муттасил ошириб бажариб келгани, барча техника-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича яхши натижаларга эришгани, у район партия комитетининг аъзоси эканлиги ва шаҳар Советига депутат қилиб сайланганлиги, район меҳнаткашлари ўртасида обрўга эга эканлиги ва соғлиги ёмонлашганини ҳисобга олиб, район партия комитети М. Остоновни аризасига биноан вазифасидан бўшатиш билан чегараланди.

БОҒЛАРДА ИШ ҚИЗҒИН

Бир группа ишчилар номидан ёзилган шикоят хатни редакция текшириш учун Ленинград район партия комитетига йўллаган эди.

У ердан олинган жавобда айтилишича, хатда кўрсатилган фактлар асосан тўғри. Хат райком ҳамда район халқ контроли комитети муҳокамасидан ўтгач, белгиланган режалар амалга оша бошлаган. Ҳозиргача Ҳ. Ҳ. Ниёзий номли совхознинг Мичурин бўлимига қарашли 2-бригадасида қаровсиз ётган мевазор ва токзорларнинг анча қисми сифатли ишловдан чиқарилди. Жумладан, мазкур бригада ихтиёрига берилган икки «ОДН» ва 2 та ҳайдов трактори ёрдамида 60 гектар токзор, 13 гектар боғ сифатли ҳайдаб қўйилди, 45 гектар узумзорда эса иккинчи ҳайдов тугалланди. 30 гектар майдондаги токнинг ортиқча новдалари қирқилиб, сўриларга таралган.

Шунингдек, район партия комитети эътиборни хатда кўрсатилган токзор ва боғларни суғориш ҳамда ўғитлаш ишларининг агротехника муддатларида ўтказилмаётганлигига қаратиб, мавжуд камчиликларни тугатиш юзасидан конкрет тадбирлар белгилаган.

ССР ИТТИФОҚИ ВА ИТТИФОҚДОШ РЕСПУБЛИКАЛАРНИНГ ХАЛҚ МАОРИФИ ТЎҒРИСИДА ҚОНУНЛАРНИНГ АСОСЛАРИ ЛОЙИҲАСИ МУҲОКАМАДА

ДИЛДАГИ ГАПЛАР

Ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларнинг умумий ўрта таълимга ўтишларини таъминлаш — партия ва ҳукуматимизнинг диққат марказидаги масалалардан бири бўлиб қолди. ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг халқ маорифи тўғрисида қонунларининг Асослари лойиҳаси кенг жамоатчилик муҳокамасига қўйилди. Бу, халқ маорифи ишининг янада равнақ топишига имкон беради. Қонунлар Асоси лойиҳасида халқ маорифи ходимларининг вазифаси очиқ-ойдин белгилаб берилган.

Барча совет халқи сингари Андижон области маорифчилари ҳам қонунлар Асослари лойиҳасини зўр қониқиш ва мамнуният билан кутиб олдилар. Ҳамма жойда бу муҳим ҳужжат кенг муҳокама қилиняпти. Маорифчилар бу ҳақда ўз фикр-мулоҳазаларини айтишмоқда. Лойиҳанинг ҳар бир бўлим ва моддаси КПСС XXIV съезди қарорлари руҳи билан суғорилган бўлиб, мактаблар, ўқув юртларида олиб бориладиган таълим-тарбия ишлари ҳозирги замон талабига мувофиқлаштирилган, давримизнинг илмий-техника тараққиёти даражасига мослаштирилган.

Шунингдек, лойиҳада кейинги йилларда мамлакатимиз халқ маорифи системасида юз берган катта сифат ўзгаришлари ўзининг ёрқин ифодасини топган. Бундай ўзгаришлар Андижон областида ҳам рўй берди. Мактаблар ва уларда таълим олаётган ўқувчилар сони йилдан-йилга кўпайиб боряпти. 1970—1971 ўқув йилида областдаги 580 та умумий таълим мактабида 287 мингдан зиёд ўғил-қиз ўқиган эди. 1972—1973 ўқув йилида мактаблар сони 591 тага, ўқувчилар сони эса 309 мингтага етди, ёки ўқувчилар сони 7,4 процентга кўпайди.

Областимизда маорифчилар сафининг сараланиб бораётганлиги ҳам қувончли ҳолдир. Мактабларда ишлаётган ўқитувчиларнинг учдан икки қисми олий маълумотлидир. Ҳар йили уларнинг сафига институтларни тамомлаган қанчадан-қанча ёш мутахассис келиб қўшиляпти. Буларнинг ҳаммаси ўқув-тарбия ишларини анча яхшилашга, дарс савиясини оширишга, меҳнат тарбиясини кучайтиришга, дарсдан ва мактабдан ташқари тадбирларни мақсадга мувофиқ олиб боришга ёрдам бермоқда.

Андижонда 4 та олий, 18 та ўрта махсус ўқув юрти, 13 та ҳунар-техника билим юрти бор. Уларда 30 минг ўғил-қиз таълим оляпти. Илмий ходимлар сони 1100 дан ортиб кетди. Шундан 300 таси фан кандидати ва фан докторларидир. Ўқув юртларининг моддий-техника базаси ҳам йил сайин мустаҳкамланиб боряпти.

КПСС XXIV съезди қарорларида ишлаб чиқаришдаги бошланғич партия ташкилотлари билан бир қаторда илмий-тадқиқот институтлари, ўқув юртлари, маданий-оқартув ва даволаш муассасалари бошланғич партия ташкилотларига ҳам маъмурият фаолиятини назорат қилиш ҳуқуқи берилгани яхши бўлди. Шундан кейин ўқув тарбия ишларига партиявий раҳбарлик анча яхшиланди. Ўтган икки йил ичида областда мактаб бошланғич партия ташкилотлари сони 22 тага кўпайди. Ҳозир мактабларда 3600 коммунист ишлаб турибди. Улар ўзларининг бутун куч-қувватларини таълим тарбия ишларини янада яхшилашга сарфламоқдалар.

Янги қонунлар Асосларининг қабул қилиниши ва унинг турмушга татбиқ этилиши, шубҳасиз, халқ маорифи равнақи йўлида қўйилган катта қадам бўлади. таълим-тарбия ишлари даражасини тағин ҳам юқори поғонага кўтаришга хизмат қилади.

Қонунлар Асослари лойиҳасида тайёрлов синфлар тўғрисида гап юритилган. Бу яхши. Лекин болалар боғчаларида тарбияланган болалар билан боғча кўрмаган болалар ўртасида катта тафовут бор. Шунинг учун қонуннинг 20-моддасига қуйидаги сўзларни қўшишни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз. «Мактабгача болалар муассасаларига жалб қилинмаган болаларни мактабга тайёрлаш мақсадида мактабларда улар учун тайёрлов синфлари ташкил этилади ва улар болалар боғчаларидаги тайёрлов группалари программаси асосида ўқитилади».

Саноат корхоналари, колхоз ва совхозларда ишлаётган тўлиқсиз ўрта маълумотга эга бўлган ёшларни ўқишга тортишда муайян қийинчиликлар туғилмоқда. Шунинг учун лойиҳанинг 24-моддаси 2-жумласи қуйидаги таҳрирда берилса яхши бўларди: **«Корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар бу мактабларнинг нормал ишлашини, ишлаб турган ёшларнинг ўрта маълумот олишларини таъминлайдилар, бунинг учун зарур бўлган шарт-шароитларни вужудга келтирадилар, муваффақиятли ўқиётганларни рағбатлантириб турадилар».**

Бу корхона ва ташкилот раҳбарларининг масъулиятини оширади, уларни кечки мактаб бинолари қурилишини тезлаштириш, сменалик мактабларни кўпайтиришга даъват этади.

Ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашда жамоатчиликнинг роли катта. Шуни назарда тутиб, қонунлар Асослари лойиҳасининг 27-моддасига, **«болаларни тарбиялаш ва аҳоли яшайдиган жойда мактабдан ташқари ишларни ташкил этишга ёрдам кўрсатиш мақсадида барча корхона, ташкилот ва муассасаларда оила ва мактабга кўмаклашувчи Советлар тузилади»**, деган жумла қўшилишини истардик.

Кейинги йилларда ота-оналар назоратидан маҳрум бўлган, оилада тарбияланиш шарт-шароитига эга бўлмаган болалар, ўсмирлар сони анча камайди. Шу муносабат билан умумий таълим берувчи мактаб-интернатларга бўлган эҳтиёж ҳам камайиб боряпти. **Математик, физик, химик, биолог ва бошқа мутахассис кадрларга эса эҳтиёж ортиб кетди. Шунинг учун умумий таълим мактаб-интернатларининг айримларини музикашунослик, рассомчилик ёки математика, физика, химия, телемеханика каби йўналишда қайта ташкил этиш масалалари лойиҳанинг 22-23-моддаларида ўз ифодасини топишини ҳоҳлардик.**

Ишонч билан айтиш мумкинки, областимиз маорифчилари партия ташкилотлари раҳбарлигида янги қонунлар Асосларини изчиллик билан амалга оширишда ўз куч-ғайратларини аямайдилар.

Ў. МИРЗАХЎЖАЕВ,
Андижон область партия комитети фан ва ўқув юртлари бўлимининг мудири, доцент.

Хоразм. Хивадаги «Ичанқалъа» Давлат тарих-архитектура музейи ходимлари Берунийнинг 1000 йиллик юбилейига қизғин ҳозирлик кўришмоқда. Улар шу кунларда олимга бағишланган кўчма кўргазма ташкил этиш билан банд. Суратда: илмий ходимлар И. Солаев ва Р. Каримовалар расмли стендни безашмоқда.

Қ. Отаев фотоси. (ЎзТАГ).

МУСОБАҚА ҒОЛИБИ — ФЕСТИВАЛЬ ҚАТНАШЧИСИ

Наманган шойи тўқиш фабрикасининг ишчиси Баҳодир Худойбердиев ҳамкасби — шойи ва костюмбоп газламалар комбинатининг ип йигирувчиси Татьяна Штрунова билан ўзаро мусобақа боғлаган эди. Баҳодир зўр ғайрат кўрсатиб ишлаб, мусобақадошини ортда қолдирди. Ҳозир, у тўққизинчи беш йиллик мажбуриятини уддалаб, ўнинчи беш йиллик ҳисобига иш бажармоқда. Яқинда у Берлинда ўтказиладиган халқаро ёшлар ва студентларнинг X жаҳон фестивалига делегат қилиб кўрсатилди.

О. ЖУМАНАЗАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

«Узгипросельстрой» Давлат лойиҳалаш институтининг инженер, техник ва архитекторлари чорвачилик комплексларини саноат асосида қуриш учун турли лойиҳа ва макетларни яратмоқдалар. Суратда (ўнгдан чапга) лойиҳа бош инженери Л. Клемперт, бўлим бошлиғи П. Жаппаров ва лойиҳачилар группаси раҳбари Н. Мироновалар чорвачилик комплексининг янги макетини кўздан кечиришмоқда.

И. Глауберзон фотоси.

ҲАРБИЙ-ВАТАНПАРВАРЛИК АХБОРОТИ

ҚАҲРАМОНГА ЁДГОРЛИК

«Москва яқинида қаҳрамонларча ҳалок бўлган Валерий Шильдер хотираси учун... Ота-оналаридан ва Тошкентдаги Ленин районн комсомолларидан». Бу сўзлар коммунист, Совет Армиясининг жангчиси ҳайкали ёнидаги мармар тошга ўйиб ёзиб қўйилган.

...Бу воқеа бултур ёзда Москва атрофидаги ўрмонларда ёнғин чиққан бир пайтда содир бўлди. Совет Армиясининг жангчилари табиий офатга қарши курашга ҳаммадан олдин киришдилар. Булар орасида Ўзбекистондан келган йигитлар ҳам анчагина бор эди.

Ёнғинни ўчириш чоғида жасурлик ва мардлик кўрсатганликлари учун жангчилардан марҳум Маҳмуд Раҳимов ва Валерий Шильдер СССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан Қизил Юлдуз орденлари билан мукофотланди. Валерий то армияга чақирилгунга қадар Тошкентдаги Ленин районн комсомоллари сафида бўлган эди. Ана шу район комсомоллари ўз ўртоқларининг хотирасини абадийлаштириш учун ҳайкал ўрнатиш мақсадида маблағ тўплашди. Ёдгорликни очиш маросими тантанали бўлди. Туркистонлик жангчилар номидан кичик сержант Аваз Султонов сўзга чиқди. У ўртоқларимиз аъло даражада таълим олиш билан жанговар шон-шуҳратни бундан кейин ҳам оширавередилар, деб ишонтирди.

Жангчилар маросимда ёдгорлик олдидан шахдам қадам ташлаб ўтишди. Довюрак жангчининг кўрсатган жасорати комсомоллар қалбида умрбод қолади.

БАЙРОҚДОР

СССР Халқ Хўжалиги Ютуқлари Виставкасининг олтин медали Янгиариқ районидаги «Правда» колхози бригада бошлиғи К. Давлатовнинг кўкрагини безаб турибди. Бу—собиқ фронтчига Ватан тақдирлаб берган ўн тўртинчи мукофотдир. Шулардан биринчи мукофот — «Жасурлик учун» медали унга Сталинград жанглари пайтида топширилган эди. У «тил» ушлаб келиш учун душман эгаллаб турган томонга тун қоронғусида бир неча бор бориб келган эди. Муҳим марра учун жанглардан бирида Давлатов одатдагидек ҳужум қилаётган аскарларнинг олдида борарди. Шунда бирдан байроқдор йиқилди. Хоразмлик йигит Қизил байроқни дарҳол қўлига олди. Ҳужум зўраяверди. Совет жангчилари «ура» садоларини янгратиб, фашистларнинг устига ташландилар.

...Улуғ Ватан урушининг инвалиди мана йигирма беш йилдан буён бригадага бошчилик қилади. Шу йиллар мобайнида гектаридан олинадиган ҳосил тахминан ўн баравар ортди.

Давлатовнинг фарзандлари ҳам ота изидан боришмоқда. Ўғиллари—Шокир билан Фозил Совет Армияси сафида муносиб хизмат қилишмоқда. Улар жанговар ва сиёсий тайёргарлик аълочиси сифатида уйларига муддатидан илгари отпускага келиб кетишди. Қолган фарзандлари эса ўқишдаги, пахта даласидаги ютуқлари билан ота-оналарини қувонтирмоқдалар.

ТИРИКЛАР САФИГА ҚАЙТДИ

Ўн саккиз ёшли Абдулла Исоқов бундан ўттиз йил муқаддам Қува районидаги «Социализм» колхозидан фронтга жўнаб кетар экан, «йўқ, ўлган эмасман» деб тириклигини ўзи исботлаши тўғрисида ўйламаган эди. Қисм командирлари уни ўлдига чиқариб, қариндош-уруғларига юборган қора хатни бекор қилишга тўғри келди.

...Бу воқеа 1944 йилда бўлган эди. Оддий аскар Исоқов хизмат қилаётган қисм Виборг остоналаридаги шиддатли жангларда қатнашарди. Навбатдаги ҳужумлардан бири пайтида фашистлар отган минанинг бир парчаси Абдуллани йиқитди. Қўл пулемёти унинг қўлидан тушиб кетди. Қаттиқ жанг суронида дўстлари ажал ёқасидаги Абдуллани олиб кетолмадилар.

Шунинг учун ҳам ўзбек қишлоғига оддий аскар Абдулла Исоқов мардларча ҳалок бўлди деган совуқ хабар келди. Ваҳолонки, қувалик солдат бир госпиталдан иккинчисига ўтиб даволанарди.

Хатони орадан ярим йил ўтгач Абдулланинг ўзи тузатди: ота-онаси фарзандларининг ўз қўли билан ёзилган мактубни олишди.

Жароҳатлари тузалгач, у яна армия сафида қолди. Уруш садолари тинди. Абдулла Исоқов ўз колхозига 1946 йилда кўкрагига олтита жанговар нишонни таққанича кириб келди. Ушандан бери у қадрдон қишлоғида ҳормай-толмай меҳнат қилади. Абдулла 1966 йилда Наманган қишлоқ хўжалик техникумини сиртдан ўқиб тамомлаб, боғбон-агроном бўлиб ишлаётир. Унинг қўл остида 80 гектарлик кенг боғ, токзор қулоч ёзган.

Абдулла ака ўзининг жангдаги шижоатини меҳнатда кўпайтирмоқда. Жанговар мукофотлар ёнига Ленин юбилей медали ҳам қўшилди. Колхоз сайловчилари эса унга 15 йилдан буён ишонч билдириб, Октябрь қишлоқ Совети депутатлигига сайлаб келмоқдалар. У қишлоқ ёшлари орасида актив ҳарбий-ватанпарварлик иши олиб бормоқда.

НОМАЪЛУМ ҚАҲРАМОНЛАР БЎЛМАЙДИ

«Сизларни ўқув йили тугаши билан табриклаймиз ва номаълум қаҳрамонларни қидириб топишда янги ютуқлар тилаймиз. Биринчи ўрта мактабнинг қизил изтопарлари». Тошкентдаги Ленин районн пионерлар саройи ҳузурида тузилган «Қидириш» отрядига Москва яқинидаги Луговая станциясидан шу мазмундаги телеграмма олинди. Москва атрофидаги ўрмонлар орасида жойлашган унча катта бўлмаган бу посёлка билан Ўзбекистон пойтахти пионерлари орасида яқиндан дўстлик алоқаси ўрнатилган.

«Қидириш» гитлерчи босқинчиларга қарши курашда ҳалок бўлган ўзбекистонлик юртдош қаҳрамонларни излаб топади, уларнинг номларини аниқлайди. 1941 йилнинг қишида 35-алоҳида ўзбек ўқчи бригадасининг жангчилари Москва остоналарида фашист босқинчиларининг ҳужумини қайтариб турганлигини архив материаллардаги маълумотлардан қидириб топишди. Улар оталари ва боболари жанг қилишган жойларни бориб кўришга, жангларда ҳалок бўлган кишиларнинг хурматини бажо келтиришга, омон қолган кишилар билан учрашиб, бригаданинг жанговар ҳаракатлари тўғрисидаги маълумотларни тўплашга аҳд қилишди.

Тошкентлик изтопарлар Лобня станциясида бўлишди. Пойтахтга шимол томондан бораверишда мудофаамизнинг олдинги марраси шу ердан ўтган эди. Болалар Пермилов тепалигида совет солдати шарафига ўрнатилган ҳайкални зиёрат қилишди, Яхромада, Димитровда, Рогачев тош йўлида ва Луговая станциясида бўлишди. Улар қаерда бўлишмасин, ҳамма жойда обидаларда, ҳайкалларда, Биродарлик мозорларида ўз юртдошларининг ёзиб қўйилган номларини топишди. Ана ўшанда Москва атрофидаги қишлоқнинг қизил изтопарлари билан пионерлар дўстлашиб, биргаликда қидирув ишларини олиб боришди.

Улар 35-алоҳида ўқчи бригада жангчиларининг ҳикояларидан кўпгина қизиқарли нарсаларни аниқлаб билишди. Бригада ветеранларидан бири — офицер А. Муҳиддинов бригада 1941 йилда тузилганлигини хабар қилди. Ўзбекискистонлик жангчилар вагонлардан чиқа солибоқ шахдам қадам ташлаб, Москва Қизил майдонида еттинчи ноябрдаги парадда қатнашишган. Бригада шу ерданоқ жангга жўнаб кетган.

Душман қисмлари билан биринчи олишувлар Волоколамск ва Солнечногорскда бўлган. Юртдошларимизнинг шундан кейинги йўли Смоленск орқали ўтган. Бирoдарлик мозорларида бугун ҳам тошкентлик Александр Старинов билан Андрей Козловнинг, Фёдор Мадемов билан Иван Злотниковнинг номларини ўқиш мумкин.

Москва ва Смоленск учун бўлган жангларда артиллериячилардан: миномёт дивизионининг командири Михаил Олейников, капитан Николай Попов, танкка қарши отадиган рота командири Пётр Мариничев алоҳида ибрат кўрсатган.

Катта лейтенант Павел Крюков жангчиларини атакага отлантирган. Душманнинг отган ўқи командирга текканида ҳам у жанг майдонини ташлаб чиқиб кетмай, операцияга охиригача раҳбарлик қилади. Алоҳида сапёрлар ротасининг старшинаси Сергей Агеев душман ўқ ёмғирлари остида 750 минани зарарсизлантиради.

Уларнинг ҳар бири учун булар одатдаги кундалик, баъзан кўзга кўринмайдиган жасорат бўлган. Лекин бригаданинг, армиянинг, фронтнинг кўрсатган жасорати Москва остоналарида гитлерчиларнинг белини синдирди. 35-алоҳида ўзбек ўқчи бригадаси жанг қила-қила Кенигсберггача етиб борди. Жангчилардан кўплари урушдан кейин уйларига қайтиб келишди. Ватанимиз учун олиб борилган жангларда ҳалок бўлган кишиларни эса ҳозир изтопарлар қидиришмоқда.

1966 йилда тузилган «Қидириш» клуби муҳим иш қилмоқда. Улуғ Ватан уруши фронтларида фарзандлари ҳалок бўлган, дом-дараксиз йўқолиб кетган, кейинчалик номларини изтопарлар аниқлаган кишиларнинг ота-оналаридан клуб номига келаётган миннатдорчилик хатлари клуб ҳақиқатан муҳим иш қилаётганлигини тасдиқлаб турибди.

Болалар Курск область, Залекшченский районидаги биринчи ўрта мактаб пионерларидан мактуб олишди. Улар Бирoдарлик мозорида Ўзбекистондан армияга чақирилган 240 жангчи дафн этилганлиги тўғрисида ёзишади. Буларнинг орасида тошкентликлардан 26 киши бор экан. Болалар ана шу кишилар кимлигини аниқлаб беришни сўрашмоқда. «Қидириш» буни аниқлашга киришди. Изтопарлар даҳшатли 43-йилда Курск остоналарида жанг қилган тошкентликлардан тўрт кишининг фамилиясини аниқладилар.

Номаълум қаҳрамонларни қидириш давом этмоқда. (ЎзТАГ).

ГАЗЕТХОНЛАР ИЛТИМОСИГА КЎРА

БОД КАСАЛЛИГИ НИМА? БУ КАСАЛЛИКНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ ВА ДАВОЛАШ ЧОРАЛАРИ ҚАНДАЙ? БОШҚА БЎҒИН КАСАЛЛИКЛАРИДАН ФАРҚИ НИМАДА?

Аниқ диагноз қўйиш ҳар қандай касалликни тўғри даволашнинг муҳим омилларидан биридир. Баъзилар ҳар бир беморнинг диагнозини аниқлаш жараёнини катта илмий изланишларни миниатюрада қайд қилиш билан таққослайдилар. Кўриниб турибдики, кўплаб ўхшаш касалликларни бир-биридан фарқлаш ва аниқлаш клиник медицинанинг асосий масалаларидан ҳисобланади.

Эрамиздан аввалги даврларда ҳам бўғинларнинг шишиб, оғришини бод деб аташган. Бизнинг давримизда ҳам халқ орасида бел ва оёқ-қўлнинг зирқираб оғришини бод дейишади. Ваҳолонки, оёқ ва қўл бўғинлари касалликлари кўплаб турларга бўлинади. Бу хасталик турли инфекция, баъзи касб касалликлари, асаб системаси ва модда алмашинувининг бузилиши натижасида, ҳар хил жароҳат ва бошқа сабаблар туфайли келиб чиқади.

Медицинада юқорида қайд этилган касалликлар ичида бод (ҳақиқий бод касаллиги) алоҳида ўрин тутади. Ҳақиқий бод касаллиги бирмунча мураккаб хасталик бўлиб, бунда оёқ ва қўл бўғинларининг шишиши, қизариши, қаттиқ оғриши юз беради. Демак, бу дард бўтин билан врачга мурожаат қилади. Шундай экан, кенг аҳоли нимани билиши керак-у, қандай тадбирлар кўриши лозим, деган масала ўз-ўзидан туғилади. Булар қуйидагилардан иборат. Гигиеник режим, организмни чиниқтириб бориш, бадан тарбия билан мунтазам шуғулланиш кўпчилик касалликларни, жумладан, бод хасталигининг олдини олишда муҳим роль ўйнайди. Бу умумий тадбирлардан ташқари, хусусан, бод касаллигининг олдини олиш чоралари ҳам катта аҳамиятга эга.

Бод касаллиги бир неча марта муртак (ангина) ва сурункали тонзиллитга, тиш оғриғига (кариес) чалинганлар ҳамда тез-тез тумов бўлувчиларда кўпроқ учрайди. Бу касаллик билан кўпинча болалар (мактабгача ва мактаб ёшидаги) ҳамда ўсмирлар оғрийди. Демак, ёшлардаги бу хасталикнинг олдини олсак, ўз вақтида тўғри даволасак ва уларни алоҳида назорат қилиб борсак, боднинг олдини шунча тез олган бўламиз.

Бундан шундай хулоса келиб чиқади: тез-тез ангина билан оғрийдиганларнинг муртак бези операция йўли билан олиб ташланса, тишларнинг кариеси ва тумов даволанса, умуман, ор-

ФОРИҒ БЎЛАЙ ДЕСАНГИЗ

лардан бошқа ҳамма аъзоларини, биринчи навбатда юрак ва қон томир системаси тўқималарини жароҳатлайди.

Бод касаллиги охирги 130-140 йил мобайнида, яъни улуғ рус олими Г. И. Сокольский илмий-тадқиқот ишларидан сўнг пухта ўрганила бошланди. Айниқса, совет олимлари катта ютуқларни қўлга киритдилар. Бод касаллиги юз фоиз юрак ва қон томир системасини жароҳатлаши аниқланган. Агар бўғинлар шишиб, қизарса, кучли оғриқ безовта қилиб, бемор иситмаласа-ю, лекин юрак ва қон томирлар системасида бодга хос ўзгаришлар топилмаса, бундай касаллик бод ҳисобланмайди. Демак, бод бу биринчи навбатда юрак ва қон томир системаси хасталигидир. Агар бемор йиллар давомида тўғри ва мунтазам равишда даволанмаса, юрак порогига дучор бўлиши мумкин. Кўпинча юрак ва қон томирлардаги бодга хос ўзгаришлар бўғинлардаги оғриқ билан параллель бўлади. Бундай ҳолатнинг нисбатан яхшилиги шундаки, бемор тезда врачга мурожаат қилиб, бўғинлардаги оғриқдан шикоят қилади. Врач ўз навбатида бемор бўғинларидаги фақат оғриқнигина эмас, бод касаллигини буткул даволайди, шу билан бирга диспансер ҳисобига ўтказиб, кўз-қулоқ бўлиб туради. Бемор то ки хасталикдан бутунлай тузалиб кетмагунга қадар ревматолог ҳисобида бўлади.

Агар киши бод билан оғриса, унинг бўғинларида эса шиш, оғриқ ва қизариш аломатлари бўлмаса, касалликнинг бундай тоифада кечиши диагнозини аниқлашни анча қийинлаштиради. Бу эса медиклар олдида турган муаммолардан биридир. Бундай беморлар ўз касалликларини «грипп»га, «тумов»га ва бошқа шу каби хасталикларга йўйиб, вақтида врачга мурожаат қилмайдилар. Юрак ва қон томир боди билан оғриган киши вақтида тўғри даволанмай юриб, кейинчалик юрак пороги ганизмда сурункали инфекцияга йўл қўйилмаса, бод билан оғриш кескин камайиши мумкин.

Беморлар фақат мутахассислар маслаҳатига риоя қилган ҳолда даволанишлари керак. Чунки бу касаллик бир текисда кечмайди. Шунинг учун ҳам хасталикнинг турли клиник кўринишларига қараб ҳар хил даво чоралари кўрилади. Даволаш тадбирлари касалликнинг активлигига қараб шифохонада, амбулатория шароитида, ниҳоят санаторийларда олиб борилади. Бундай босқичли даволаш усули организмни бод касаллигидан мутлақо форит бўлишига олиб келади.

Юқорида айтганимиздек, бўғинларнинг ҳар қандай оғриқлари ҳам бод бўлавермайди. Қўл ва оёқ бўғинларининг жуда кўп хил касалликларидан бирини деформацияловчи артроз деб юритилади. Бу касаллик бирламчи ва иккиламчи бўлиб, иккиламчисига инфекция, жароҳат ва бошқа сабаблар олиб келиши мумкин. Бирламчисига эса кўпинча ёшнинг улғайиб бориши билан организмда ва бўғин юзаларида содир бўладиган ўзгаришлар сабаб бўлади. Бу анча мураккаб анатомик ва гистоморфологик (тоғай ва суяк тўқималаридаги микроскопик тузилишларнинг ҳолати) ўзгаришлар натижасида келиб чиқади.

Бу касалликни даволашда оғриқни қолдирадиган дорилар (анальгин, пирамидон, уродан), электрик (новокаинли электрофорез) ва физиотерапевтик усуллардан кенг фойдаланилади. Бунда иссиқ ваннага тушиш (минерал ва радон сувлари билан), массаж, парафин ва балчиқ билан даволаниш яхши натижалар беради. Оғриқ қолгандан сўнг эса бундай беморларга даволаш гимнастикаси билан шуғулланиш тавсия этилади.

М. ТУРСУНХЎЖАЕВА,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, медицина фанлари доктори, профессор.

СПОРТ ХАБАРЛАР

СОВРИНДОР БЎЛИБ ҚАЙТДИ

Велосипед пойгаси бўйича ўтказилган Бутуниттифоқ кўп кунлик мусобақаси ниҳоясига етди. Ростов-Дон шаҳрида давом этган мазкур велопойгачилар курашида тошкентлик спартакчи Людмила Маркелова муваффақият қозонди. Чаққон спортчи кўзда тутилган етти босқич-350 километрлик масофани чидам ва бардош билан босиб ўтиб, маррага иккинчи бўлиб келди. Мамлакатимизнинг 60 дан зиёд кучли спортчилари иштирокида ўтган бу мусобақада Людмила кумуш медали олиб, Тошкентга совриндор бўлиб қайтди.

ТОШКЕНТЛИКЛАР ОЛДИНДА

Республикамиз пойтахтининг СКА клуби бассейнида сузиш бўйича Ўзбекистон шахсий команда биринчилиги ўтказилди. Мусобақада тошкентлик меҳнатчилардан Н. Афонина билан И. Абдуловалар мухлислар эътиборини қозонишди. Наташа 100 метрга эркин усулда сузиш бўйича бир минуту 2,5 секунд вақт сарфлаган бўлса, унинг дугонаси Индира чалқанча ҳаракат (1 минуту 11,5 секунд) билан чемпион номига сазовор бўлди. Йигитлар ўртасида спартакчи А. Бачурин ғалаба қилди. Команда ҳисобида тошкентликлар пешқадам бўлишди. Пойтахт области ҳамда Бухоро командаларига иккинчи-учинчи ўринлар берилди.

ФАХРЛИ ЎРИН

Горький шаҳрида ёшларнинг Бутуниттифоқ спорт ўйинлари программасига киритилган волейболчилар мусобақаси охирлади. Мамлакатимизнинг турли шаҳар командалари иштирокида ўтган бу мусобақада республикамиз қизлар терма командаси ҳал қилувчи ўйинда украиналик тенг қурлари билан куч синашиб 3:2 ҳисобида ғалаба қилишди. Бу ютуқ қизларимизга фахрли тўртинчи ўринни эгаллаш имкониятини берди. Волейболчи ўсмирларимиз эса олтинчи ўрин билан кифояланишди.

ОМАДЛИ ТУР

Иккинчи лига футбол командалари ўртасида навбатдаги 13-тур мусобақалари бўлди. Галдаги учрашувларда республикамиз футбол командалари ўзаро куч синашдилар. Термизлик автомобилчилар «Янгиариқ» коллективини қабул қилиб жавобсиз уч тўп киритиш билан ғалаба қилдилар. Термизликларнинг бу муваффақияти очколарини 14 тага етказиш ва бир йўла ўйинлар жадвалида 4-ўринга чиқиб олиш учун имконият яратди. Қолган учрашувлар қуйидаги ҳисобда ўтди: «Янгиер» — «Андижанец» — 1:0, «Труд» (Жиззах) — «Нефтяник» — (Фарғона) — 2:0.

ЯНГИ РЕКОРД

Москвада енгил атлетика бўйича мусобақалар бошланди. Бу ерда йигит-қизлар ёшларнинг Бутуниттифоқ спорт ўйинлари программаси бўйича куч синашишмоқда. Мусобақада иштирок этаётган республикамиз вакиллари дастлабки натижаларни қўлга киритишди. Жумладан, 110 метрга ғовлар оша югуришда тошкентлик А. Берштейн олтинчи ўринни эгаллаган бўлса, 100 метрга худди шу усулда югурган «Буревестник» жамияти аъзоси О. Искандарова маррагача 14,2 секунд вақт сарфлади. Беш кураш мусобақаларида республикамизнинг яна бир вакили Т. Одинокова 3832 очко жамғариб, Ўзбекистоннинг янги рекордини ўрнатишга муяссар бўлди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 — Мультфильм. 18.45 — Пионерлар гулхани атрофида. 19.15 — Ёзувчи ва замон. 19.45 — Ахборот. 20.00 — МОСКВА. 20.30 — ТОШКЕНТ. Шеърият мухлисларига. 20.40 — Ахборот. 21.00 — «Оламга саёҳат». 22.00 — «Вақт». 22.30 — Халқ контроли экрани. 23.00 — Июль — ғўза парваришида ҳал қилувчи ой. 23.15 — Музикали программа. ИККИНЧИ ПРОГРАММА .10.55 — ТОШКЕНТ. 11.00 — Фильм-концерт. 11.30 — Капитан Грант болалари (бадиий фильм). 18.30 — МОСКВА. 19.00 — Чебоксар трактор заводи. 19.30 — Жаҳон халқлари ижоди. 20.00 — ТОШКЕНТ. 20.30 — МОСКВА. 22.00 — Ўзбекистон комсомоли (Тошкент). 22.30 — Концерт. 23.10 — Енгил атлетика бўйича СССР чемпионати. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — Фотима (бадиий фильм). 20.50 — Ҳужжатли фильм. 21.10 — Фильм-концерт.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Филлар — менинг дўстларим (2-серия) — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун). «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 17.00, 21.15). НАВОИЙ номли (10.40, 14.00, 17.20, 20.30). «ДРУЖБА» (11.00, 14.00, 17.00, 20.00.

Ҳамма иш шошилинч — «ЎЗБЕКИСТОН», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ (жуфт соатларда), «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Биз кутолмаймиз — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун). «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (10.30, 15.00 19.45).

Мангу севги — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Ҳалқа (жуфт соатларда), **Қидирув менга топширилган** (тоқ соатларда) — «СПУТНИК (кундуз ва кечқурун).

Олтин ўқ — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Мўлжалга ур, Асунта! — ҲАМЗА номли (Кундуз ва кечқурун).

Ромео ва Жульетта — «ДРУЖБА» (12.00, 15.00, 18.00).

Тасодиф — «ЧАЙКА» (12.00, 15.00, 18.00, 20.45).

ТОШКЕНТ АЛОҚА ЭЛЕКТРОТЕХНИКА ИНСТИТУТИ

Ўзбекистон ССРда яшовчи **маҳаллий аҳоли ёшларидан мамлакатнинг марказий олий ўқув юртларига:**

Москва алоқа электротехника институти, Новосибирск алоқа электротехника институти, В. И. Ульянов (Ленин) номидаги Ленинград электротехника институти, Рязань радиотехника институти, Омск политехника институти, Минск радиотехника институти, Севастополь асбобсозлик институти, Урал политехника институти, Киев политехника институти, Владимир политехника институти, Ленинград аниқ механика ва оптика институтига конкурссиз кириш учун ариза ва кириш имтиҳонлари

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Аризалар 1973 йил 31 июлгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача — математикадан (ёзма ва оғзаки), физикадан, (оғзаки), рус тили ва адабиётидан (иншо ёки диктант) қабул қилинади.

Қабул қилинганлар бутун ўқиш даврида ётоқхона билан таъминланади. Стипендия умумий қоидага биноан тўланади.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга топширилади: Тошкент шаҳар, Энгельс кўчаси, 108-уй, Қабул комиссияси.

Ўзбекистон ССР тайёрлов министрлигининг ТОШКЕНТ ТЕХНОЛОГИК БИЛИМ ЮРТИ 1973—1974 ўқув йилига

УҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти республиканинг ун саноати учун мутахассислар тайёрлайди.

Уқиш муддати — 11 ой.

7-10 синф ҳажмида маълумоти бўлган йигит ва қизлар қабул қилинади.

Қабул қилинганлар 18-25 сўм миқдорида стипендия билан, аълочилар эса 20 процент қўшимча стипендия билан, кунига 3 маҳал бепул овқат, четдан келганлар ётоқхона билан таъминланади.

Совет Армиясидан демобилизация қилинганлар ойига 60 сўм миқдорида стипендия билан таъминланади.

Уқиш рус тилида олиб борилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 2-Сельмаш проезди, 35-уй (13-трамвайнинг «Сельмаш» бекати, 8, 21, 15, 23, 48-автобусларнинг «2 мелькомбинат» бекати).

Ўзбекистон Композиторлар Союзи правлениеси ва СССР Музика фондининг Ўзбекистон бўлими Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби композитор Ҳ. Р. Раҳимовга акаси

Ҳафиз РАҲИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ◆ ТЕЛЕФОНЛАР Эълонлар—338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р. 01596.